

שיחות חיזוק

שיחות מפי
הרב אורן נזרית שליט"א

פרשת
נ' תנא

שיחות חיזוק

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים שיחות חיזוק (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

פרשת
ני תבא

תוכן הענינים

מַעֲלַת הַזֹּכֶה לְחַיּוֹת אֶת אֵוֶרֶת הַזָּמָן.....	ג
פְּרֻשַׁת הַתּוֹכַחָה - רָמְזוֹ שֶׁל כַּרְבֵּה וְיִדְיָדוֹת.....	ג
כָּבֵל שֶׁתַּגְדִּיל רְרִישַׁת הַהִזְרוֹת יוֹרָה עַל גְּדֵל הַרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן	
לְקַרְבָּה.....	ג
הַשִּׁיבוֹת שֶׁל פְּרֻשַׁת כִּי תָבוֹא אֶל יָמֵי הַדִּין שֶׁל רֹאשׁ	
הַשָּׁנָה.....	ג
אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁהוּא אֶלְקִיּוֹ.....	ד
הַתְּחַזְקוֹת בְּשֵׁמֵי הַשְּׂבָתוֹת הַאֲחֵרוֹנוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה.....	ד
הַשְּׂבוּעַ הַאֲחֵרוֹן מִתְקַן אֶת כָּל הַשָּׁנָה.....	ד
זְהִירוֹת בְּשִׁמִּירַת שְׂבַת קֹדֶשׁ.....	ה
עֲדוּת בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן הַלֵּב.....	ה
הַכּוֹנֵת לְשְׂבַת קֹדֶשׁ.....	ה
בְּשִׂבַת מִחֲזִיר אֶת כַּח הַקִּדְשָׁה שֶׁנֶּאֱבָד מִחֲמַת הַחֲמָא.....	ה
עַל יְדֵי שִׁמִּירַת שְׂבַת מְעוֹרָרִים רַחֲמִים.....	ה
מִצִּוַת עֲנֵן שְׂבַת.....	ו
שִׁמִּירָה מִכַּעֲס בְּשִׂבַת קֹדֶשׁ.....	ו
עֲצוֹת לְהִנָּצֵל מִן הַכַּעֲס.....	ו
מַעֲלַת תּוֹסֶפֶת שְׂבַת.....	ו
מְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה.....	ז
יִעֲלֵל לֹא לְאַחַר מוֹתוֹ.....	ז
הַסֵּד שֶׁל אֲמַת עַם אֶחָד מִמְשַׁתְּמֵי הַשִּׁיעוֹר.....	ז
עוֹד רָגַע שֶׁל שְׂבַת קֹדֶשׁ.....	ז
עֲצָה לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְאוֹ יִרְחֲמוּ עָלָיו.....	ז
וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים וְרַחֲמֵךְ.....	ח
'עֲשׂוּ' לִפְנֵי פֶסַח הַזֶּה.....	ח
אֲנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי הַרְעָה בְּשׂוֹשְׁנִים.....	ח
עַל יְדֵי שְׂמֻתֵנְהֵם כִּף מוֹעֲלַת גַּם הָאֲמִירָה.....	ט
מַהוּת מַדַּת הַרַחֲמִים - הַתְּנִינָה לְחִבְרוֹ.....	ט
הַעוֹשָׂה הַסֵּד מִלְמַטָּה עוֹשִׂים עִמּוֹ מִלְמַעְלָה.....	ט
סִגְלַת הַכְּנֶסֶת פְּלֵה לְהִנָּצֵל מִמַּחְלָה.....	י
אוֹלֵי עַל יְדֵי זֶה נִזְכָּה לְכַפּוֹת כַּח הַדִּין.....	י
אֶךְ טוֹב וְחֵסֵד וְרַחֲמֵי.....	י
זְהִירוֹת מִגְּאוּנָה בַּעַת עֲשִׂית הַחֵסֵד.....	י
שִׁיגִישׁ הָאֲבִיּוֹן שֶׁהוּא מִשְׁתַּוָּקֵק לְתֵת לוֹ.....	י
בְּזִכּוֹת הַחֵסֵד יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּעְרִים.....	י
בְּזִכּוֹת הַצְּדָקָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת.....	יא
עוֹלָם חֵסֵד יִבְנֶה - וְעַל יְדֵי זֶה הוּא בִּבְחִינַת אִישׁ הַכֶּלֶל.....	יא

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת זכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שיחות חיזוק

התחזקות בשמירת שבת, רחמים על הבריות, תקון המדות ומדת הבטחון

שיחת חזוק לשבת פְּרִשְׁת כִּי תבוא

ותוכחה, אשר נראים כנוראים ואיומים, אך באמת יש בהם פנימיות כמוסה מאד, ובה ערכות, נעימות, ידידות, נעם זיו הארת קרבת אלקים חיים ומלך עולם, אשרי הזוכה להטות אָזְנוֹ היטב אל פנימיות הפסוקים הקדושים של פְּרִשְׁת כִּי תבוא.

בסיעתא דשמיא, פיון שמתקרבים אנו ביותר אל היום הגדול של ראש השנה, עלינו להתעורר מאד, ובמיוחד כֹּאֲשֶׁר אָנוּ כְּבָר אוֹחֲזִים בשתי השבתות האחרונות של השנה החולפת, ובהן יש מעלה מיחדת לעשות הכנה גדולה ונפלאה לקראת השנה הבאה עלינו לטובה.

מעלת הזוכה לחיות את אורת הזמן

אנו חייבים לחיות את האוירה הזאת, כדי שנוזקה להיות מודעים היטב לקראת מה אנחנו הולכים, כי הלא יום הדין, הוא היום שיקבע לנו את כל השנה הבאה, לכן עלינו לבוא מוכנים אליו, כדי שהקדוש ברוך הוא יכתבנו ויחתמנו, אותנו ואת כל אחינו בית ישראל, לחיים טובים ושלום, על הצד היותר טוב, ושתהיה לנו שנה טובה ומברכת כמו שאנו אומרים בסליחות, ואנחנו צריכים לחפש עצות שהקדוש ברוך הוא יתמלא עלינו רחמים.

פְּרִשְׁת התוכחה - רמז של קרבה וידידות

בפְּרִשְׁת כִּי תבוא אנו קוראים את פְּרִשְׁת התוכחה, וידוע, אשר דברי השם יתברך הם מתוקים מדבש ונפת צופים, גם במקום שהתורה הקדושה מזהירה באזהרות נוראות, היא מביאה לנפשו של אדם מתיקות נפלאה של קרבת אלקים, כי יראת ה' תוסיף ימים (משלי י, כז), וכתוב (שם ג, יא): "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקץ בתוכחתו", כי מוסר ה' הוא ממלא את האדם אשר ונעם אשר אין לתאר ולשער.

ולכן דווקא שבת זאת, המתקרבת ביותר אל הימים הנוראים, אנו קוראים בה מוסר

ככל שתגדל דרישת הזהירות יורה על גדל הרצון העליון לקרבה

ועל פי פשוט, נתן להבינו בקלות, כי מדרך האוהב הנאמן להיות חרד על דבר האהבה הגדולה, ולכן כל פגם כלשהו באהבה, חמורה בעיניו מאד, וככל שתגדל הקרבה, כך הזהירות גדולה יותר, וכיון שה' האמינו היום להיות לו לעם סגולה [כמו בא בריש פרשתנו], הרי שאנו סגלתו יתברך, והתוכחה באה לבטא את רצונו יתברך העמק בקיום הקשר העמק הזה, שבינינו לבין קוננו, והרצון העליון שנהיה קשורים ואדוקים בו, ללא פנייה זרה, חס ושלום, ואשרי אדם עוז לו בו יתברך, ומבין, אשר אדרבה, ככל שיגדל העניש, וככל שהזהירות נדרשת יותר, זה מורה על פנימיות הרצון העליון, כפיכול, בקרבתנו אליו - אשרי העם שפכה לו, אשרי העם שה' אלקיו.

השיכות של פְּרִשְׁת כִּי תבוא אל ימי הדין של ראש השנה

זו השיכות של ימי ראש השנה הקדושים אל התוכחה והמוסר שבפְּרִשְׁתנו, כי גם בראש השנה, יש אותה בחינה, שמצד אחד,

פְּרִשֵׁת בֵּי תְּבֵא

הַתְּחִינּוֹת בְּשֵׁתֵי הַשְּׁבֻתוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה

בספר הנפלא קנטרס עצות איה לזכות בדין מאת הגאון רבי חנוך קרלינשטיין זצ"ל כתב, שהגאון הצדיק, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה מעורר להתחזק ביותר בשתי השבטות האחרונות של השנה, ואף בשנתו האחרונה, בקש מחתנו שיזכיר בשיתו את הענין זה.

מוכא בגמרא (שבת קיח ע"ב): 'אלמלא היו שומרים ישראל שתי שבטות מיד נגאלי'. ואם שמירת שתי שבטות של כל כלל ישראל יכולה להביא גאולה לכל ישראל, אזי גם שמירה מעלה של שתי שבטות אצל היחיד, מסגלת להצילו ולגאל אותו, שיזכה לשנה טובה ומתוקה.

הַשְּׁבֻעַ הָאַחֲרוֹן מִתְקַן אֶת כָּל הַשָּׁנָה

בספר 'לב אליהו' (עניני חדש אלול) הביא בשם קדמונים ז"ל, שבימי השבוע האחרון של השנה יכולין לתקן בהם את כל ימי השבוע של השנה, יום ראשון כנגד יום ראשון וכו', וכן ביום השבת קדש כנגד כל שבטות השנה. ואולם בספר 'יסוד ושרש העבודה' (שער האיתו) הביא בן לענין שבת תשובה.

איתא בספר 'יערות דבש' (ח"א דרוש א) וזו לשונו: העקר, כי שבעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים הם נגד שבעת ימי שבוע, ובכל יום יעשה תשובה על אותו יום. דרך משל, ביום ראשון יעשה תשובה על כל מה שחטא כל ימיו ביום ראשון, וכן ביום שני, וכן כל שבעה ימים, ובזה מתקן כל ימיו.

עלינו להתחזק מאד בשמירת השבת הזאת ושל אחריה, שתי השבטות הללו האחרונות, בנדאי מסגלות לתת חזוק, וכאשר משתדלים כמה שיותר זה ישפיע על כל השבוע הבא עלינו לטובה, והשבת אחריה תהיה תקון לכל

הם ימי דין קשים ונוראים, ובריות בהם יפקדו להזכירם לחיים ולמות, ובאותה בחינה עצמה, הימים האלו הם ימי חג מאירים ושמחים בשמחת הבורא אשר אנו ממליכים אותו אז, ועל ראש השנה נאמר (נחמיה ח, י): "אכלו מעדנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי חרות ה' היא מעוזכם", נמצא, שביום זה, מאינה הבחינה של מוסר ה', כביכול, ובאותה בחינה עצמה מאירה הקרבה הגדולה והנפלאה שרוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו, ועל פן בימים האלו עלינו להתחזק בשתי הבחינות הללו, הינו שמצד אחד עלינו להכניס בתוכנו את המוסר וההתעוררות הבאים בעקבות חשבון הנפש, להיות מכשירים את לבנו לפני ה', מכח אותה חרדת הדין הקשה. אמנם עלינו לידע, כי כל מהותם של ימי אלול וראש השנה ויום הכפורים, שהם ימים של דין ויראה, הם חסד נפלא מהשם יתברך החפץ בקרבנותנו.

אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁה' אֱלֹקָיו

וממילא עלינו לשבח לאדון הכל, ולתת גדלה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות וכו', ושם אותנו לנחלתו ולחלקו. וכמו שאמרת התורה הקדושה בתחלת הפרשה (טו-טז) - "היום הזה ה' אלהיך מצוה לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם ככל לבבך ובכל נפשך; את ה' האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרךיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו; וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו; ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם קדש לה' אלהיך כאשר דבר"; וצריך לדעת שלא בחנם אנו קוראים לפני ימי הדין את פסוקי ההתקרבות האלו, כמו שמתאר היטב בפרשתנו מה יקרה לעוברי רצונו יתברך, רחמנא ליצלן, והוא פנ"ל, שהקרבה והמוסר באים כאחד.

פְּרֻשֵׁת בֵּי תְּבֵא

- שאף השורח בהכנות שבת מתוך שמחה, מכפרין לו על כל עוונותיו.

בְּשֶׁבֶת מַחֲזִיר אֶת כַּח הַקְּדָשָׁה שֶׁנֶּאֱבָד מִחֲמַת הַחֲטָא

מוֹבָא בְּמַכִּילְתָא (פְּרֻשֵׁת שְׁלַח): 'הַשׁוֹמֵר שֶׁבֶת מֵרַחֵק מִן הָעֲבָרָה, וְכֵן מוֹבָא בְּפִרְקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (פֶּרֶק א'): 'הַשׁוֹמֵר שֶׁבֶת נִצּוּל מִדִּינָה שֶׁל גֵּיהֶנֶם. וְכֵן בְּגִמְרָא (בְּמֹת צו ע"א) מוֹבָא: הַשׁוֹמֵר שֶׁבֶת זוֹכֵה לִירְאָת ה'.

וְנִמְצִינוּ לְמַדִּים מִדְּבָרֵי חֲזו"ל אֵלּוּ, שֶׁכַּח הַשֶּׁבֶת כֵּה גְדוֹל אֲשֶׁר מַחֲזִיר לְאָדָם אֶת כַּח הַקְּדָשָׁה שָׁבוּ, אֶהְבָּה וִירְאָה לְאֵל חֵי, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כְּפֶרֶת הָעוֹן, אֲשֶׁר בְּשֵׁרְשׁוֹ נִמְשָׁךְ, מִחֲמַת שֶׁנֶּחֱשָׁךְ אֶצֶל הָאָדָם אֹרֵךְ הָאֶהְבָּה וְהִירְאָה, וְנִאֲבָדָה מִמֶּנּוּ קִדְשָׁתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה, נִמְשָׁכִים עָלָיו, רַחֲמָנָא לִיצְלָן, דִּינִים קָשִׁים, חֵס וְשְׁלוֹם. אִךְ כֹּאֲשֶׁר שׁוֹמֵר שֶׁבֶת כֵּה לְכַתּוֹ, וּבִפְרָט בְּשֶׁבֶתוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה, שָׂאז מִתְעוֹרֵר כְּבָר הַדִּין שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִמִּילָא מוֹבָן, שֶׁהַשֶּׁבֶתוֹת הַלְלוּ, שֶׁתְּהִינָה בְּתַכְלִית הַזְּהִירוֹת וְהַשְׁלֵמוֹת, מְבִיאֹת עָלָיו רַחֲמִים וְחֲסָדִים עֲצוּמִים, וְיִזְכֶּה לְהַפְתֵּב וּלְהַחֲתֵם בְּיוֹם הַדִּין, לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשְׁלוֹם.

עַל יְדֵי שְׁמִירַת שֶׁבֶת מְעוֹרְרִים רַחֲמִים

בְּזִמְרַת הַיְדוּעַ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֶהֲרֹן מִקְרָלִין זי"ע (יְהִי אֲכִסּוּף נַעַם שֶׁבֶת) אֲנַחְנוּ מְזַכְּרִים "וְיִהְיֶה רַחֲמֵיהּ מִתְגַּזְּלִים עַל עַם קְדֻשָּׁה הַמְּפָאֲרִים אוֹתָהּ עַל יְדֵי שֶׁבֶת קְדֻשָּׁה", עֲצָם זֶה שֶׁאָדָם מְפָאֵר לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת שֶׁבֶת כֵּה לְכַתּוֹ זֶה מְעוֹרֵר רַחֲמִים.

וּבְגִמְרָא (שֶׁבֶת יב ע"א) מְבָאֵר, שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת שֶׁבֶת יְכוּלִין לְהִתְרַפְּאוֹת, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם: שֶׁבֶת הִיא מְלַזְעֵק וּרְפוּאָה קְרוּבָה לְבוֹא וְגו', וְיִכּוּלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם, צָרִיךְ לְהִזְכִּיר אֶת זֶה, וְזֶהוּ הֵן בְּרְפוּאָת הַגּוּף וְכֵן בְּרְפוּאָת הַנַּפְשׁ.

הַשָּׁנָה כְּלָה. וְיִזְכְּנוּ הָאֵל לְתַקֵּן גַּם אֶת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ שֶׁל כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ.

זְהִירוֹת בְּשְׁמִירַת שֶׁבֶת קְדֻשׁ

מוֹבָא בְּגִמְרָא (שֶׁבֶת קיח ע"ב): 'אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַמְּשַׁמֵּר אֶת הַשֶּׁבֶת כֵּה לְכַתּוֹ, אֶפְלוּ עָבַד עֲבוּדָה זָרָה כְּדוֹר אָנוּשׁ - מוֹחֲלִים לוֹ, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁרִי אָנוּשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת שׁוֹמֵר שֶׁבֶת מִחֲלָלוֹ - אֵל תִּקְרִי מִחֲלָלוֹ, אֲלֵא מִחֲלוֹ לוֹ. וְכֵינֵן שֶׁאֲנוּ זְקוּקִים כְּעַתָּה, יוֹתֵר מִתְּמִיד, לְפָנֵי יוֹם הַדִּין, לְמַחֲלֵת עוֹנוֹת, הָרִי שֶׁעָלִינוּ לְזָכוֹת לְמַחֲלָה הַזֹּאת הַבָּאָה עַל יְדֵי זְהִירוֹת בְּשְׁמִירַת שֶׁבֶת קְדֻשׁ.

עֲדוֹת בְּשְׁמִירַת וּבְרִצוֹן הַלֵּב

וּמוֹבָא בְּזִמְרַת הַקְּדוֹשׁ בְּפִרְשֵׁת וַיִּקְהַל (הַמְּאֲמָר שְׁנוֹהֲגִים לְאִמְרוֹ בְּסַעֲדָה רֵאשׁוֹנָה בְּשֶׁבֶת) בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמִסְהַד סִהְדוּתָא דָּא, בְּחֻדְוָה, בְּרַעוּתָא דְלָבָא, לְאִסְהָדָא קַמִּי מְאָרִיָּה דְמַהִּימְנוּתָא. וְכָל מֵאֵן דִּי־סִהֵיד דָּא, וְיִשְׁוִי לְבִיָּה וּרְעוּתִיָּה לְדָא, מְכַפֵּר עַל כָּל חוֹבוֹי (ח"ב רז ע"ב).

[צָרִיךְ אָדָם לְהַעֲיֵד עֲדוֹת זֹ, בְּשְׁמִירַת וּבְרִצוֹן הַלֵּב, לְהַעֲיֵד לְפָנֵי אֲדוֹן הָאֱמוּנָה, וְכָל מִי שֶׁיַּעֲיֵד זֹאת, וְיִשְׁוִי אֶת לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְזֶה - מְכַפֵּר כָּל חֲטָאִיו]. נִמְצָא שֶׁכְּבָר בְּתַחֲלַת הַשֶּׁבֶת, עֲצָם הַקְּדוֹשׁ מְכַפֵּר עַל כָּל הָעוֹנוֹת.

הַכְּנוֹת לְשֶׁבֶת קְדֻשׁ

וְיְדוּעַ שֶׁהַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים הִיוּ טוֹרְחִים בְּהַכְּנוֹת רוּחָנִיּוֹת נְשֻׁבּוֹת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ, וְהִיוּ גַּם צְדִיקִים שֶׁהִיוּ הוֹלְכִים לְטֶבֶל אַחֲרֵי עֲרִבִית שֶׁל שֶׁבֶת קְדֻשׁ כְּדִי לְהִתְכַּוֵּן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ, מִחֲמַת הַתְּגַלּוֹת כְּפֶרֶת הָעוֹנוֹת שֶׁבְּקִדְוֹשׁ, וְיִשְׁתַּדֵּל הָאָדָם בְּכָל מֵה שְׁיִוְכַל לְהִתְחַזֵּק מִשְׁנִכְנָסָה הַשֶּׁבֶת קְדֻשׁ.

וְעוֹד לְפָנֵי כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת - כְּתֵב הַחִיד"א ו"ל בְּסִפּוֹר 'עֲבוּדַת הַקְּדֻשׁ' בְּשֵׁם גּוּרֵי הָאֲרִיז"ל

פְּרִשְׁת בֵּי תְּבֵא

מִצְוֹת עֲנֵג שַׁבַּת

וְעוֹד אָמְרוּ שֵׁם בְּגִמְרָא (דף קיח ע"ב) שֶׁעַל יְדֵי עֲנֵג שַׁבַּת נִצּוֹל הָאָדָם מִחֻבְלֵי מְשִׁיחַ, וְכֵן אָנוּ אוֹמְרִים בְּזִמְרֹת שַׁבַּת "מִחֻבְלֵי מְשִׁיחַ יִצְלוּ לְרוּחָהּ וְנִס יִגוֹן וְאַנְחָה".

וְהַעֲנֵג הָאֲמִתִּי הוּא בְּבַחֲיִנַת 'וְקִרְאֵתָ לְשַׁבַּת עֲנֵג', לֹא שֶׁהוּא מְעַנֵּג אֶת עֲצָמוֹ בְּאֲכִילָה אֲרֻכָּה וְשִׁנָּה עֲמֻקָּה, אֲלֵא שֶׁהוּא חוֹשֵׁב אֵיךְ לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבַּת קִדְשׁ עֲצֻמָּה - "וְקִרְאֵתָ לְשַׁבַּת עֲנֵג". וְהוּא עַל יְדֵי הַדְּבָקוֹת הַנִּפְלְאוֹת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְכֹאֲשֶׁר הוּא מִתְעַנֵּג בְּיוֹם מַלְכָּנוּ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, מִמְּשִׁיךְ עֲנֵג, כְּבִיכּוֹל לְעֵילָא וְלְעֵילָא, וְנִמְשַׁכֵּת שְׂמֻחָה רַבָּה, וְהַמְתַּקֵּת הַדִּינִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

שְׂמִירָה מְכַעֵס בְּשַׁבַּת קִדְשׁ

בְּתַקּוּנֵי זֵהַר הַקְּדוֹשׁ (תְּקוּנָה מ"ח) מוֹבָא, שֶׁיֵּשׁ חֲמֵרָא מִיְחַדְתָּ עַל עוֹן הַכַּעַס בְּשַׁבַּת קִדְשׁ, יוֹתֵר מִבִּימֵי הַחַל. וּמוֹבָא בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשׁ 'עֲרַבֵי נַחֲלִי' (פְּרִשְׁת וַיִּקְהַל) שֶׁאָף עַל פִּי שְׂמֵתָר לְכַעֵס לְפַעֲמִים כַּעַס חִיצוֹנִי שֶׁהוּא כַּעַס הַפְּנִים בְּלִבְדָּ, בְּמִקּוֹם חֲנוּף, וְכִיּוֹצֵא, אֲבָל כָּל זֶה הוּא בְּשִׂאָר יְמוֹת הַחַל, אֵף בְּשַׁבַּת גַּם זֶה אֲסוּר, כִּי גְדוֹל יוֹם ה'.

וּמוֹבָא בְּתַקּוּנֵי זֵהַר הַקְּדוֹשׁ (תְּקוּנָה מ"ח), וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: 'זַפְּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר דִּירָה לְשַׁבַּת דְּאִיהוּ לְבָא, דְּלֹא אֲתַקְרִיב תַּמָּן עֲצִיבוּ דְטַחֹל, וְכַעַס דְמָרָה דְאִיהוּ נוֹרָא דְגִיּוֹהֵנָם, דְעֵלָה אֲתַמַּר (שְׁמוֹת ל"ה, ג): "לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבַּת", וְהִכִּי הוּא וְדַאי דְקָל מָאן דְכַעֵס כְּאֵלוֹ אוֹקִיד נוֹרָא דְגִיּוֹהֵנָם'.

[אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁלֹּא יִתְקַרֵב לְשֵׁם עֲצָבוֹת הַטַּחֹל, וְכַעַס שֶׁל הַמָּרָה שֶׁהוּא אֵשׁ הַגִּיּוֹהֵנָם, שֶׁעֲלִיו נֶאֱמַר (שְׁמוֹת ל"ה, ג): "לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבַּת", וְכֵן הוּא בְּדַאי, שֶׁכָּל מִי שֶׁכּוֹעֵס כְּאֵלוֹ הַבְּעִיר אֶת אֵשׁ הַגִּיּוֹהֵנָם].

הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ בְּמִסְכַּת שַׁבַּת כּוֹתֵב: וְעַל כֵּן עֲבָרָה גְדוֹלָה הִיא שְׂמֵרָאָה כַּעַס בְּשַׁבַּת, וְנִתְּנָנוּ רְמִזוּ עַל זֶה מִהַפְּסוּק (שְׁמוֹת ל"ה, ג): "לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבַּת"; עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

יֵשׁ לְשׁוֹן נוֹרָאָה מֵאֵת הַמַּגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלוּ בְּמִקּוֹם מִצְוָה - לֹא טוֹב שֶׁיִּכְעַס, וְיִדּוּעַ מִה שֶׁאֵיִתָּא בְּזֵהַר הַקְּדוֹשׁ (פְּרִשְׁת תְּצַוָּה קפ"ב ע"א) עַל הַפְּסוּק (אִיּוֹב י"ח, ד) "טוֹרֵךְ נִפְשׁוֹ בְּאָפוֹ", שֶׁעַל יְדֵי הַכַּעַס הוּא מְסַלֵּק אֶת הַנְּשֻׁמָּה, בְּפִרְט בְּשַׁבַּת הַזֹּאת, וּבִשְׁעַת הַתְּחַמְמוֹת נִסְיוֹן הַכַּעַס צָרִיךְ לְזַכֵּר, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לְאָדָם אֶת הַמְּצָבִים הַטּוֹבִים בְּיוֹתֵר, בְּאִיזָה אֲפֵן הוּא יִתְכַוֵּן לְקִרְאֵת הַיָּמִים הַטּוֹבִים, וְלֹא שֶׁיִּשָּׂא שֶׁיִּכְעַס כָּלֵל וְעַקֵּר, כִּי הַכֹּל בָּא בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית מְדֻקֶּקֶת מֵאֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

עֲצוֹת לְהַנְצִיל מִן הַכַּעַס

גַּם כְּדַאי לְשׁוֹן מִה שֶׁכָּתֵב הַרְמַב"ן בְּאַגְרָתוֹ - "תִּתְּנֶהָ לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנַחַת לְכָל אָדָם וּבְכָל עַת וּבְזֶה תִּנְצִל מִן הַכַּעַס שֶׁהִיא מְדָה רַעֲוָה לְהַחֲטִיֵּא בְּנֵי אָדָם". וּמִמֵּילָא הַדְּבִוּר בְּנַחַת בְּשַׁבַּת קִדְשׁ, גַּם כְּשֶׁרוֹצֵה לְהַרִים אֶת קוֹלוֹ וְלִגְעֵר, וּבְכָל זֹאת מִתְגַּבֵּר עַל עֲצָמוֹ לְדַבֵּר בְּנַחַת, לֹא יָבוֹא לִידֵי כַּעַס וּקְפִידָה, חַס וְשָׁלוֹם.

וּמוֹבָא בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשׁ 'רֵאשִׁית חֲכָמָה' (פְּרָק ד' שַׁעַר הַעֲנָוָה): 'שֶׁתִּיקָה מְבֻטָּלָת אֶת הַכַּעַס, וְהַקּוֹל הַנְּמוּךְ מְסִיעַ לְבִטֵּל אֶת הַכַּעַס'; לְכֵן צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד, שֶׁלֹּא יִכְעַס בְּשַׁבַּת הַזֹּאת כָּלֵל וְעַקֵּר.

מִעֲלַת תּוֹסֶפֶת שַׁבַּת

בְּתַקּוּנֵי זֵהַר מְפִלֵג בְּשַׁבַּח הַזּוֹכָה לְתוֹסֶפֶת שַׁבַּת, וְהִיא הַלְכָה פְּסוּקָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף מִן הַחַל עַל הַקְּדוֹשׁ, וְדָרְשׁוּ מִן הַפְּסוּק (שְׁמוֹת ל"א, טז): "וְיִשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבַּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבַּת", וּפְרָשׁוּ בְּמָה אֲפֻשֵׁר לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבַּת? וְהַבְּאוּר הוּא, מִה שֶׁמוֹסִיף מִקְדָּם

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

כְּאֵלּוּ הוּא שׁוֹמֵר שֶׁבֶת, עַד שְׁמִסְתַּיֶמֶת הַשִּׁיחָה, וְלִכְּנָן יֵשׁ בְּזֶה 'חֶסֶד שֶׁל אֲמַת' לְהֶאֱרִיךְ אֶת הַשִּׁיחָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

עוֹד רָגַע שֶׁל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ

וְכַתֵּב הַרְמ"א (רצג סעיף ג) יֵשׁ לְהֶאֱרִיךְ בְּאַמִּירַת 'וְהוּא רְחוּם' בַּתְּפִלַּת מְעֲרִיב שֶׁל מוֹצָאֵי שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, כְּדֵי לְהוֹסִיף עוֹד רָגַע מֵחַל גְּבוּל אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאֵכֵן בְּסֵפֶר 'אוֹר זְרוּעַ' הַגְּדוּל (הַלְכוֹת מוֹצָאֵי שֶׁבֶת קֹדֶשׁ סִימָן פו) כְּתוּב, שְׁמֵאֲרִיכִים וּמוֹשְׁכִים בְּכָל כַּחַם בְּאַמִּירַת 'וְהוּא רְחוּם' בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, מִפְּנֵי שְׂאֵז חוֹזְרוֹת הַנְּשׁוּמוֹת לְגִיּהֵנָם, וְכָל זְמַן שְׁמוֹשֵׁף אֲמִירָה זו, אֵינָם חוֹזְרִים, וְהוֹבָא גַם כֵּן בְּדַרְכֵי מִשָּׁה, אֲרַח חַיִּים שָׁם; עֵינֵי שָׁם.

עֲצָה לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְאֵז יִרְחֲמוּ עָלָיו

עֲצָה נּוֹסֶפֶת מֵה שֶׁכְּתוּב בְּגִמְרָא (שֶׁבֶת קנא ע"ב) כָּל הַמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֵם עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם, אֲנַחְנוּ מְחַפְּשִׁים רַחֲמִים, אֵינן לָנו כַּח לְעַמֵּד בְּדִין, וְכִמּוֹ שְׂאוּמְרִים: "אִם תִּמְצָא עַמֶּךָ הַדִּין לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חַי", אֲלֵא רַק בְּרַחֲמִים, וְכָל הַעֲגִינֵי שֶׁלָּנוּ הוּא לְחַפְּשׁ מִדַּת הַרַחֲמִים, וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: אֵתָּה רוֹצֵה רַחֲמִים? רַחֵם גַּם אֵתָּה עַל הַבְּרִיּוֹת, כִּי כָּל הַמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֵם עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם.

וְהַהֲדָגְשָׁה הִיא עַל 'בְּרִיּוֹת', הֵינּוּ אֶפְלוּ עַל אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, וְלֹא זו, אֲלֵא אֵף עַל בְּרִיּוֹת שְׂאֵינָן מִמִּין אָדָם, הַמְּרַחֵם עָלֵיהֶן, מְרַחֵם עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁהֲגִמְרָא (בְּבֵא מְצִיעָא פה ע"ב) מְסַפֵּר עַל רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ, יְסוּרִים שֶׁל רַבִּי - עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה בָּאוּ וְעַל יְדֵי מַעֲשֵׂה הַלְכוּ, שֶׁעַל יְדֵי שְׂרַחֵם עַל הַחֲלָדוֹת רַחֲמוּ עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וְסִלְקוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַיְסוּרִים.

וְכֵן מְסַפֵּר עַל גְּדוּלֵי עוֹלָם, שְׁבִימֵי הַדִּין הֵיוּ הוֹלְכִים בְּמִיָּחָד גַּם לְהַאֲכִיל בְּעָלֵי חַיִּים שֶׁהֵיוּ מְסַתּוֹכְבִּים בְּחֻצְרָם, כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת מִדַּת הַרַחֲמִים, [יֵשׁ תְּמוּנָה מְפֹרָסֶמֶת שֶׁל הַגָּאוֹן

הַשֶּׁבֶת, וּמָה שְׁמוֹסִיף אַחַר הַשֶּׁבֶת. כָּל מֵאֵן דְּמוֹסִיף עַל שֶׁבֶת - מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה לְשֶׁבֶת.

מְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה

מוֹבָא בְּסֵפֶר 'סְגֻלוֹת יִשְׂרָאֵל' בְּשֵׁם הַקְּדֻמוֹנִים (בְּאוֹת ת): שְׁכַר הַמוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֹּדֶשׁ, שְׁמַקְצֵר גְּבוּל הַסְטֵרָא אַחֲרָא וּמְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה, וְיִהְיֶה שְׁכָרוֹ שֶׁבִּהְיוֹתוֹ קוֹרָא לְה' בְּצָרָה, מְרַחֵב לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה וּמַקְצֵר גְּבוּל הַצָּרָה, וְזוֹכָה לְנִחְלָה בְּלֵי מְצָרִים, וְעַל זֶה כְּתִיב (בְּרַאשִׁית כו, כב): "כִּי הִרְחִיב ה' לָנוּ וּפְרִינוּ בְּאֶרֶץ"; עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

יִזְעִיל לוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ

וְאֵף לְעִנְיָן דִּינֵי עוֹלָם הַבָּא, הָרִי הוּא רַחֵם עֲצוּם, וְכִמּוֹ שְׁמוֹבָא בְּסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ יְסוּד וְשִׁרְשׁ הַעֲבוּדָה (שְׁעַר שְׁמִינֵי סוּף פָּרָק א), וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתְּגִין, אִם נִשְׁמַתוֹ שֶׁל אָדָם בְּגִיּהֵנָם, בְּכָל יוֹם שֶׁשִׁי מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִגִּיּהֵנָם בְּעַת שְׁהִיָּה רָגִיל בְּעוֹלָם הַזֶּה לְשֶׁבוֹת, וְכֵן בְּתוֹסֶפֶת מְקֻדָּשׁ עַל הַחַל, בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֶת מְאַחֲרִין אוֹתוֹ שְׁלֵא לְהַכְנִיסוֹ לְגִיּהֵנָם, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַזְהִיר בְּזֶה מְאֹד, וּמִטַּל עַל הָאָדָם לְהִזְהִיר אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ עַל תּוֹסֶפֶת שֶׁבֶת; עַד כָּאֵן לְשׁוֹן קְדוֹשׁוֹ.

חֶסֶד שֶׁל אֲמַת עִם אֶחָד מִמּוֹשֶׁתֵּתֵי הַשִּׁיעוֹר

וּמַעֲרִיד בְּעַל הַקְּנֵטְרָס הַנ"ל, שֶׁשָּׁמַע מְמַקּוֹר נֶאֱמַן, עַל הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי אֱלִיהוּ לִוְפִיאֵן זצ"ל, שֶׁפָּעַם אַחַת כְּאֲשֶׁר נִפְטַר אֶחָד מִשׁוּמְעֵי שִׁיחוּתָיו הַקְּבוּעוֹת, שֶׁהָיָה מוֹסְרֵן לְאַחַר סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית, הָיָה הַגָּאוֹן רַבִּי אֱלִיהוּ זצ"ל מְאֲרִיף בְּשִׁיחוֹת אֵלּוּ, וּמוֹשְׁכֵן לְתוֹף הַלֵּילָה בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, בְּמִשְׁפַּח הַשְּׁנֵה הָרֵאוּשׁוֹנָה לְפִטְרַת אוֹתוֹ אָדָם. וְאָמַר, אֲשֶׁר בֵּינָן שְׂאוֹתוֹ אָדָם הָיָה בָּא בְּקַבִּיעוֹת לְשִׁמְעַת אֶת הַשִּׁיחָה שְׁלוֹ, וְלֹא הָיָה מְפַסֵּיק אֶת הַשֶּׁבֶת עַד אַחַר סִיּוּם הַשִּׁיחָה, אֲזַי גַּם עֲכָשׁוּ, לְאַחַר פְּטִירָתוֹ, מִתִּיחָסִים לְדִינוֹ,

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

אֲכֵן רְבוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמוֹסָר אֲמָרוּ, שֶׁהַפְּנִיָּה בְּמֵה שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "יַעֲשׂוּ לִפְנֵי כַסְדֵּךְ הַזֶּה", אֵינָה רַק עַל 'אֲמִירַת' י"ג מִדּוֹת רַחֲמִים, שֶׁהָרִי לֹא אָמַר רַק 'יֹאמְרוּ לִפְנֵי' אֲלֵא 'יַעֲשׂוּ לִפְנֵי', כְּלוֹמֵר, שְׁגַם הֵם 'יִתְנַהְגּוּ' בְּמִדּוֹת הַחֶסֶד וְהַרְחָמִים, וּכְמֵאֲמַר חַז"ל שֶׁחֵיב אָדָם לְהִתְדַבֵּק בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֵה הוּא רַחוּם, אִף אֶתָּה הָיָה רַחוּם וְכוּ', וְהֵינּוּ שְׂלֵא דֵי רַק בְּאֲמִירַת הַדְּבָרִים בְּעֵלְמָא, אֲלֵא צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהִתְנַהֵג בְּמִדּוֹת הָאֵלוּ (וְכֵן כְּתִב הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ בְּפִרְשַׁת תְּשׂא).

וּבְאֵמַת בְּסִפְר הַקְּדוֹשׁ 'יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל' (עֲנִינֵי חֲדָשׁ אֱלוּל) הִבִּיא מְנַהֵג לְלַמֵּד בְּחֲדָשׁ אֱלוּל אֶת הַסִּפְר 'תִּמְרֵ דְבוּרָה' שֶׁל הַרַמְ"ק זי"ע, כִּי בּו מִתְבָּאָר הֵיטֵב כִּיצַד הוֹלְכִים וְכִיצַד מִתְנַהְגִּים בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְעֵינַן עוֹד בְּסִפְר 'אוֹר יִשְׂרָאֵל' לְמַרְן הַגָּאֹן רַבֵּי יִשְׂרָאֵל סְלַנְטֵר ז"ל (מֵאֲמַר ה) שֶׁכְּתִב, וְזו לְשׁוֹנוֹ: אֲנַחְנוּ בְּרוּאֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מְחַפֵּי חֶסֶד, מִיַּחֲלֵי רַחֲמֵי, בְּמֵה נִזְכָּה בְּעֵינֵי אֲדוֹנֵינוּ, וּבְמֵה נִמְצָא חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵינוּ אִם לֹא בְּהִתְדַמּוּת מְעַט בְּדַרְכֵינוּ, וּבְמִדַּת טוֹבוּ הַפְּרוּשָׁה עַל כָּל הַנִּבְרָאִים; עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וּמִדְבָּרָיו הַקְּדוֹשִׁים עוֹלָה, שֶׁפְּנוֹת הַגְּמָרָא הִיא, שֶׁכְּאֲשֶׁר יֹאמְרוּ סֵדֵר אֲמִירָה זוּ, וְגַם יִתְנַהְגּוּ בְּסֵדֵר וּבְהִנְהָגָה זוּ, אִזִּי אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּמִדַּת הַרַחֲמִים - מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים

הִנֵּה מוּבָא בְּשֵׁם הַמְּקַבְּלִים, אֲשֶׁר מִיּוֹם רֵאשׁ חֲדָשׁ אֱלוּל עַד הוֹשַׁעְנָא רַבָּא מְאִירִין שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרַחֲמִים. עֵינַן בְּסִפְר 'יְסוּד וְשֵׁרֵשׁ הָעֵבוּדָה' (שַׁעַר הַמִּים פֶּרֶק רֵאשׁוֹן), וּבְסִפְר הַקְּדוֹשׁ 'שְׁפַת אֲמֵת' עַל הַתּוֹרָה (עֲנִינֵי אֱלוּל תְּרִס"א), וְכֵן אֵי תָא עוֹד, דְּהַפְּסוּק: "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי" שֶׁאֲמָרוּ בְּקִדְמוֹנִים, שֶׁהוּא רֵאשִׁי תִיבוֹת 'אֱלוּל', עֲקָרוּ הוּא עַל שֵׁם הַסִּיּוֹם שֶׁל

הַצְּדִיק רַבֵּי אֱלִיהוּ לופְיָאן זי"ע, שֶׁבָּה נִרְאָה הַרְבַּ מְשָׁקָה חֲתוּל מְקַעֲרַת חֲלָב].

וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים וְרַחֲמִיךָ

וּמוּבָא בְּסִפְר הַקְּדוֹשׁ 'מְסַלַת יִשְׂרָאֵל' (פֶּרֶק יט): 'וְאֲמָרוּ עוֹד (שְׁבַת קִנְיָא), "וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים וְרַחֲמִיךָ" (דְּבָרִים יז) - "כָּל הַמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֵמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם". וְזֶה פְּשׁוּט, כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדֵד מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה (סְנִינְדִין ד' ע"א), וּמִי שֶׁמְרַחֵם וְעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת, גַּם הוּא בְּדִינוּ יִרְחַמּוּהוּ וְיִמְחַלּוּ לוֹ עוֹנוֹתָיו בְּחֶסֶד, שֶׁהָרִי מְחִילָה זוּ דִין הִיא, כִּינֵן שֶׁהִיא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּתוֹ, וְהוּא מֵה שֶׁאֲמָרוּ וְז"ל (רֵאשׁ הַשָּׁנָה יז ע"א), "לְמִי נוֹשֵׂא עוֹוֹן? לְמִי שְׁעוֹבֵר עַל פְּשַׁע", וּמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֵה לְהַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו, אוֹ אֵינוֹ רוֹצֵה לְגַמֵּל חֶסֶד, הִנֵּה הַדִּין נוֹתֵן שְׁגַם עִמּוֹ לֹא יַעֲשׂוּ אֲלֵא שׁוֹרַת הַדִּין. רֵאָה עֲתָה מִי הוּא זֶה וְאֵיזָה הוּא שְׁיִוְכַל לְעַמֵּד, אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹהֵג עִמּוֹ לְפִי שׁוֹרַת הַדִּין? וְדוֹד הַמְּלִיךְ מִתְפַּלֵּל וְאֹמֵר (תְּהִלִּים קמ"ג, ב): "וְאֵל תְּבוֹא כְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדְּךָ, כִּי לֹא יִצְדַק לִפְנֵיךָ כָּל חַי". אֲמַנָּם הָעוֹשֶׂה חֶסֶד יִקְבַּל חֶסֶד, וְכָכֵל מֵה שִׁירְכָּה לְעִשׂוֹת כֶּף יִרְכָּה לְקַבֵּל; עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וּמִבְּאָר מְדָבְרָיו, כִּי בְּאֵפֶן כְּזֶה הַרַחֲמִים הֵם עַל פִּי דִין, וְלֹא רַק מְצַד מִדַּת הַרַחֲמִים, וּמִבְּאָר עוֹד, שְׁגַם תְּשׁוּבָתוֹ מִתְקַבְּלַת וְנִמְחָלִים לוֹ כָּל עוֹנוֹתָיו בְּזִכּוֹת זוּ, וְגַם עֵינֵן הַתְּשׁוּבָה מוֹעִיל רַק בְּגַלֵּל מִדַּת הַרַחֲמִים.

'יַעֲשׂוּ' לִפְנֵי כַסְדֵּךְ הַזֶּה

וְהִנֵּה בְּיָמִים הַנּוֹרָאִים אָנוּ מְזַכְּרִים אֶת י"ג מִדּוֹת הַרַחֲמִים, וְהוּא עַל פִּי הַמְּבָאָר בְּגְמָרָא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה יז ע"ב): אָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן, אֲלֵמָלָא מְקַרָּא כְּתוּב אִי אֲפֹשֶׁר לְאֲמָרוּ, מְלַמֵּד שֶׁהִתְעַטֵּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁלִּיחַ צְבוּר וְהִרְאָה לוֹ לְמִשָּׁה סֵדֵר תְּפִלָּה, אָמַר לוֹ, כָּל זְמַן שִׁישְׁרָאֵל חוֹטְאִים, יַעֲשׂוּ לִפְנֵי כַסְדֵּךְ הַזֶּה וְאֲנִי מוֹחֵל לָהֶם. וְכֵן אֵי תָא בְּפִרְקֵי רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר (פֶּרֶק מו).

פְּרִשְׁת בִּי תבא

ועינן באַרְחֹת חַיִּים לְהֵרָא"ש (אות no) וְזוּ לְשׁוֹנוֹ: "הַרְוֵדָה צְדָקָה וְחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים וְצְדָקָה וְכַבּוּד". וְזֶהוּ עַל פִּי פְּסוּק בְּמִשְׁלֵי (פָּרָק כא). וּבְפֶרֶשׁ תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב עַל ה'אֲרֻחֹת חַיִּים' שֶׁם בְּאֵר, דִּהְיִרְזוּ לְרֹדֶף אַחַר חֶסֶד בֵּין בְּמִמּוֹן בֵּין בְּגוּף וּבֵין בְּרוּחַנִיּוֹת יִזְכֶּה לְאַרְיִכוֹת יָמִים וְשָׁנִים.

הַעוֹשֶׂה חֶסֶד מְלַמֵּטָה עוֹשִׂים עִמּוֹ מְלַמְעֵלָה
וְנִרְאָה, כִּי הַעֲנִין בְּזֶה הוּא, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדֵד לוֹ מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה, וְאִם הוּא מְרַחֵם וְעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אַחֲרִים, אֲזִי אֵף הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ לְפָנִים מִשׁוֹרֵת הַדִּין.

וְכַתֵּב הַשֵּׁל"ה הַקְדוֹשׁ (סוּף מִסְכַּת פְּסָחִים), וְזוּ לְשׁוֹנוֹ, "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה" וְגו' (תְּהִלִּים כט, ג), יִזְהַר מְאֹד שְׁלֹא יִהְיֶה שׁוֹם יוֹם מִיָּמֵי חַיָּיו בְּלִי גְמִילוֹת חֶסֶד אוֹ בְּגוֹפּוֹ אוֹ בְּמִמּוֹנוֹ, אוֹ בְּנַפְשׁוֹ, דִּהְיִנוּ שְׁמַלְמֵד תּוֹרָה עִם חֲבֵרוֹ, אוֹ עִם בֶּן חֲבֵרוֹ וְסִימְנָה חֶסֶד אֶל כָּל הַיּוֹם וְגו' (תְּהִלִּים נב, ג), עַל כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיֶה אַחֲרֵי אֵיזָה גְמִילוֹת חֶסֶד - "וְאִזּוֹ יִתְנַהֵג עִמּוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִדַּת הַחֶסֶד".

וְעִינָן עוֹד בְּבֵאוֹר הַגֶּבֶר"א (עַל מַגֵּלֶת רוּחַ א, א) שֶׁכַּתֵּב, וְזוּ לְשׁוֹנוֹ, עֵקֶר מִדַּת הַחֶסֶד הַנִּמְשָׁךְ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא מֵהַחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם לְמִטָּה.

וְכַתֵּב בְּסִפְרֵי הַקְדוֹשׁ 'קְדֻשַׁת לִוִי' (פְּרִשְׁת בְּשַׁלַּח) וְזוּ לְשׁוֹנוֹ, כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֵם עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ', לְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְנַהֵג בְּמִדַּת הַרְחָמִים וְטוֹבוֹת, וּבְכָל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת, וְיִהְיֶה שְׂמֵחַ בְּחֻלְקוֹ, וְאִזּוֹ גַם מְלַמְעֵלָה יִגִּיעַ לוֹ כָּךְ.

וְרַבְּנּוּ הַבַּעַל שֶׁם טוֹב הַקְדוֹשׁ זי"ע, הִזְהִיר רִגִּיל לומר עַל הַפְּסוּק: "ה' צִלְּךָ" וְגו', דְּכִמּוֹ שֶׁהַצֵּל עוֹשֶׂה מֵהַ שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה, כֵּן כְּבִיכּוֹל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּמּוֹ שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֵג לְמִטָּה - כֵּן מִתְנַהֵגִין אִתּוֹ מְלַמְעֵלָה, וְכֵן אֵיחָא בְּמִדְרָשׁ.

הַפְּסוּק "הִרְעָה בְּשׁוֹשְׁנִים", דִּיאֵתָא עַל זֶה בְּסִפְרֵי הַזֵּהר הַקְדוֹשׁ: 'מֵה שׁוֹשְׁנָה זוֹ אֵיחָא לְהַ תְּלִיסַר עֲלִין וְכוּ', וְזֶהוּ רוּמְזוֹ לְתִלְסַר מִדּוֹת, דִּהְיִנוּ י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים, וְלְכֵן נִקְרְאִים י"ג מִדּוֹת "שׁוֹשְׁנָה", שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם י"ג עֲלִין וְזֶהוּ חֲדָשׁ אֱלוֹל; עֵינָן שֶׁם.

וְאוֹלֵי לְכֵן נִקְרְאִים כָּל יָמֵי חֲדָשׁ אֱלוֹל וְעֵשֶׂרֶת יָמֵי תְּשׁוּבָה יָמֵי "הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת", וְאֵכֵן כְּדִי לְזַכּוֹת לְזֶה צָרִיךְ הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ לְנַהֵג בְּמִדּוֹת הַרְחָמִים וְלְהִדְבֵּק בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מֵה הוּא רַחוּם אֵף אֶתָּה רַחוּם, מֵה הוּא חַנוּן אֵף אֶתָּה חַנוּן.

עַל יְדֵי שְׂמִתְנַהֵגִים כָּךְ מוֹעֵלֶת גַּם הָאֲמִירָה
וְהִנֵּה אֵיחָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ בַחַיִּי (שְׁמוֹת לז, ט): "כָּל הָאוֹמֵר י"ג מִדּוֹת בְּכוֹנֶה, מְבַטֵּחַ לוֹ שֶׁתִּפְלְתוֹ תִּתְקַבֵּל". וְלְכַאוֹרָה, לְפִי זֶה רוֹאִים, שֶׁכֵּן דִּי רַק בְּאֲמִירָה בְּעֵלְמָא, וְאוֹלֵי יֵשׁ לְחֻלְקָא, שֶׁלְּגַבֵּי קַבְּלַת הַתִּפְלָה מְסַפִּיקָה הָאֲמִירָה בְּכוֹנֶה. וְלְגַבֵּי 'סְלִיחָה', שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - יִסְלַח לוֹ, צָרִיךְ שִׁיחָה גַם מְצַב שֶׁל "עֲשׂוֹ לְפָנָי", דִּהְיִנוּ שִׁיחָה גַם בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מַהוֹת מִדַּת הַרְחָמִים - הַנְּתִינָה לְחֲבֵרוֹ

וְאוֹלָם עֲנִין מִדַּת הַרְחָמִים בֵּין אָדָם לְחֲבֵרוֹ, אֵין הַפְּנִיָה רַק סְתָם לְרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ, אֲלָא הַרְחָמְנוּת הִיא גַם כֵּן לְעִזּוֹר לוֹ, כִּי הִנֵּה רַחֲמָנוּת הוּא תְּרַגּוּם שֶׁל הָאֲהָבָה, שֶׁהִרִי עַל הַפְּסוּק (בְּרַאשִׁית לז, ג): "וַיִּשְׂרָאֵל אֶהֱבֵ אֶת יוֹסֵף" וְגו', תְּרַגּוּם אוֹנְקְלוֹס: - "וַיִּשְׂרָאֵל רַחֵם נֵת יוֹסֵף" וְכוּ'.

וּכְבָּר יִסַּד הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבֵּי אֱלִיהוּ דְסַלְר וְצ"ל, דִּיאֵהֱבַת חֲבֵרוֹ מִתְּבַטָּא בְּנִתְנִיָה לְחֲבֵרוֹ, וְעִינָן הַרְחָמְנוּת הוּא לְעֵשׂוֹת חֶסֶד עִם חֲבֵרוֹ, וְאִזּוֹ זוֹכָה גַם הוּא לְנִתְנִיָה מֵהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

סגלת הכנסת פלה להנצל ממוחלה

ומספר על אחד מגדולי הרבנים, הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל, שלפני עשרות שנים, היה חולה במחלה קשה, רחמנא ליצ'לן. ואמר לו הגאון הקדוש הסטיפ'לר זצ"ל: בפרק 'אלו דברים', בין בקור חולים לבין הלג'ית המת הזכיר התנא הכנסת פלה. אם תקבל על עצמך להתעסק בהכנסת פלה וחסד - אז תתרפא. ואז הקים אותו רב קרן להכנסת פלה ונתרפא בסייעתא דשמיא. וכנראה, זהו גם בן בבחינת "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים".

אולי על ידי זה נזכה לכפות כח הדין

כתב החפץ חיים בספרו 'אהבת חסד', וזו לשונו: 'ידוע, שפח הצדקה והחסד מגביר את מדת הרחמים, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: 'ונתן לך רחמים ורחמך' וגו', כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, וכיהיום שרואים שמדת הדין גוברת בעולם, מדי יום ויום בכמה מחלות ומיתות משנות, וחסרון השפע בעולם, עד שאין לך יום, שאין קללתו מרבה מחברו, רחמנא ליצ'לן, כמה צריך להרבות בצדקה וחסד, אולי על ידי זה נזכה לכפות כח הדין ויתמלא רחמים בעולם; עד כאן לשונו.

אך טוב וחסד ירדפוני

וכך אמר החפץ חיים לנדיב אחד ז"ל על הפסוק (תהלים כג, ו): "אך טוב וחסד ירדפוני". ולכאורה קשה, וכי טוב וחסד הם רודפים? ועוד, שאם הם רודפים אזי למה אנו מבקשים שהם ירדפוני? אלא שהפונה בזה היא, כי באמת, לכל אדם בימי חייו יש צרות הרודפות אותו, אך אם האדם משעבד את עצמו לעשות טוב וחסד עם אחרים, אזי הוא זוכה שרק הטוב והחסד ירדפו אחריו, דהיינו שכל ימי חייו, יבואו וירדפו אחריו לבקש ממנו חסד, ועל ידי זה לא תהינה לו רדיפות וצרות אחרות, כי רדיפת הצדקה והחסד תגן עליו.

זהירות מגאונה בעת עשיית החסד

צריך לזכור, כשמתעסקים בחסד, לפעמים יש מדת גאונה, שנוכנסת מחשבה בלב האדם: "עשיתי ופעלתי". צריך להזהר מאד בענין הצדקה שלא יתפאר בה. הרמ"א פתב (יורה דעה רמט סעיף יג): על כל פנים לא יתפאר אדם בצדקה שהוא נותן, ולא די שלא מקבל שכר, אלא מענישים אותו על כך, כך מביא הבית יוסף בשם הסמ"ק.

שירגיש האביון שהוא משתוקק לתת לו

יש בענין הזהירות שני דברים:

א. שלא ירגיש הנותן עליונות כלפי האביון, כי יותר ממה שעושה העשיר עם האביון, עושה האביון עם בעל הבית - שלא ירגיש עליונות, שהוא המשפיע.

ב. שהמקבל צריך להרגיש, שהנותן משתוקק לעשות עמו חסד, כתוב (מ"כה ו, ח): "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך פי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך". לא רק עושה חסד אלא שהוא אוהב את החסד, זה אפן של נתינה באפן מעלה, שמעוררת מדת הרחמים, ולא מחסרת, חס ושלום, מנותן הצדקה ומעושה החסד.

בזכות החסד יצאו ישראל ממצרים

מוכא בספר 'שפתי כהן' (שחברו אחד מגורי האר"י), כמה מדת החסד והרחמים מצילה? כתוב (שמות ב, כה): "וירא אלקים את בני ישראל", אמרו רבותינו מה ראה? ראה שהיו ישראל מרחמים זה על זה, שאחד שהשלים את סכום הלבנים קדם חברו, היה בא ומסייע לחברו להשלים את מתכנת הלבנים שלו, וכשראה הקדוש ברוך הוא שאחד עוזר לחברו - "וירא ה' בסבלתם", גם עושים חסד למרות העבודה הקשה, אמר: ראויים אלו שירחם עליהם, "שכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים".

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

היסטורין וגם יציל מן המות, "וצדקה תציל ממות" (משלי י, ב), וכמו שכתוב (משלי טז, ו): "בחסד ואמת יכפר עון".

עולם חסד יבנה - ועל ידי זה הוא בבחינת איש הכלל

טעם נוסף, ברגע שאדם מתנהג בחסד, אז כבר אין לו חשבון פרטי, אלא הוא בבחינת "אחרים צריכים לו"! ואם אחרים צריכים לו, אזי מחיים אותו בגלל שאחרים צריכים לו, משפטי ה' אמת צדקו יחדו, הוא לא יכול להעניש פשע אחרים צריכים לו.

הנה אנו מתפללים ומתחננים בימים הנוראים 'זכרנו לחיים', ומובא בהקדמת הספר הקדוש 'נפש החיים' לרבנו חיים מוואלוויץ זי"ע, שכתב שם בנו רבי יצחק זי"ע, בשם אביו, וזו לשונו: 'וכה היה דברו אלי תמיד, שנה כל האדם, לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחריני, ככל אשר ימצא בכחו לעשות'; עד כאן לשונו.

ואם כן, כיון שנה עקר תפקיד האדם בעולמו, ללכת בדרכיו של הקדוש ברוך הוא ולהיות נותן תמיד לאחרים ברוחניות ובגשמיות, וכמו שכתוב: "עולם חסד יבנה" וגו'. אם כן, הרי ברור, שפדי לזכות לחיים, צריך להתחזק בענין הזה של רחמים וחסד לאחרים.

העקר על ידי בקשת הרחמים

הגאון הצדיק, רבי חיים שמואלביץ זי"ע, כותב בספרו הקדוש 'שיחות מוסר' (מאמר קא, עמוד תלא): ראייתי אצל אדוני, אבי, מורי ורבי, זצוקללה"ה, בתפלת מוסף של הימים הנוראים, שהיה נלהב ביותר ומרבה בהתעוררות ובפרט בעת בקשתו: "זתראה לפניך עקדה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח וכבש רחמיו לעשות רצונה

וכן איתא בתנא דבי אליהו (פרק כג): וכשהיו ישראל במצרים נתקבצו כלם וישבו יחד, שהיו כלם באגדה אחת וכתו ברית יחד שיעשו גמילות חסדים זה עם זה; עד כאן לשונו. ורואים מכאן, שהחסד הוא זה שגורם לאבותינו לצאת ממצרים.

מובא בספר 'מעיל צדקה' לבעל 'שבת מוסר' (ח"א סימן שנו וסימן א תכו), שנהו אחד מהטעמים שאומרים בליל הסדר: 'כל דכפין ייתי ויכול וכו', ונוהגין להזמין אורחים עניים בפסח, כי כל הגאולה ממצרים היתה בזכות החסד והרחמים שרחמו זה על זה.

בזכות הצדקה הקדוש ברוך הוא מרחם על הבריות

כתוב (משלי יט יז): "מלוה ה' חונן דל וגמלו ישראל לו" וגו', ופרש רש"י, וזו לשונו: 'כשיחלה, חס ושלום, צדקתו מליצה לפני מדת הדין, לומר, העני היתה נפשו מפרקסת לצאת ברעב, וזה פרנסה והחזירה לגופו, אף אני אניח לנפשו'; עד כאן לשונו.

בספר הקדוש 'תמר דבורה' פרש את הפסוק (מיכה ז, יח): "כי אל חפץ חסד הוא", שפאשר מדת הדין מקטרגת על ישראל, אזי המלאכים מראים, כבכול, לפני הקדוש ברוך הוא את מעשי החסד שישאל עושין זה עם זה, והקדוש ברוך הוא מרחם עליהם, כי חפץ חסד הוא, והוא רוצה במעשה החסד שלהם, ולכן נצולו בשעת החרבן; עין שם.

וענין נוסף יש בזה, דמלבד שזוכה על ידי חסד למדת הרחמים, משום הכלל של מדה כנגד מדה, יש בזה גם כן סבה נוספת לזכות בדין, משום פירת העונות שזוכה על ידי זה, דהנה אמרו חז"ל (ברכות ה ע"א), על הפסוק (משלי טז, ו): "בחסד ואמת יכפר עון" - שעל ידי החסד יזכה לכפרת עון.

איתא ב'שערי תשובה' (שער ב' אות מז): 'הנה החסד יגן בעד החוטא וישמר עליו מן

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

עצת המעביר על מדותיו

עצה נוספת לזכות בדיון, הוא מה שמוכא בגמרא (ראש השנה יז ע"א): כל המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו, שנאמר (מִיכָה ז, יח): "נשֹׂא עֹון וְעֵבֶר עַל פִּשְׁעֵי", לְמִי נוֹשֵׂא עֹון? לְמִי שְׁעוֹבֵר עַל פִּשְׁעֵי. וּפְרַשׁ רַש"י, שְׂאִינוּ מְדַקְדָּק לְמַדְד מִדָּה לְמַצְעֲרִין אוֹתוֹ, וּמְנִיחַ מִדוֹתָיו וְהוֹלֵךְ לוֹ, כְּמוֹ אֵין מְעַבְרִין עַל הַמְצוֹת (פְּסָחִים סד ע"א), וְאֵין מְעַבְרִין עַל הָאֲכָלִים וְכוּ' (בְּבֹא מְצִיעָא כג ע"א), מְעַבְרִין לוֹ עַל כָּל פִּשְׁעֵי, וְאֵין מֵדַת הַדִּין מְדַקְדָּקַת אַחֲרֵיהֶן אֲלֵא מִנְחָתָן וְהוֹלְכֶת; עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

זה שהוא מעביר על מדותיו, הינו שהוא לא רואה את מדותיו, אינו מתייחס כלל למה שעשו לו, וכאלו לא ראה כלל כלום, אדם כזה - גם אין רואים את העברות שלו, כאלו הוא לא עשה אותן, ומקבל מחילה גמורה על עונותיו.

הגמרא מספרת שם, שרבי הונא בנו של רבי יהושע נהיה חולה, נכנס רב פפא לבקרו, וכאשר בא לבקרו, אמר שיכינו לו כפר את התכריכין, לסוף התרפא, אמר לו, מה ראית כשהיית חולה? אמר לו: מיתה נקנסה עלי, ואמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות, הואיל והוא אינו מעמיד על מדותיו, לא תדקדק אחריו; עד כאן דברי הגמרא, בתרגום ללשון הקדש.

בפרוש רבנו חננאל מבאר, כי זה בצרוף תפלה ותשובה, וזו לשונו: בקשתי רחמים ונאמר מלפני הקדוש ברוך הוא למלאך המות, בשביל זה הוספנו לו שנים לחיות, כיון שהוא מעביר על מדותיו, וזו ממדת הבורא שגזור גזרה על האדם ואם ישוב מרעתו ויעשה תשובה שלמה, הקדוש ברוך הוא מבטל הגזרה ואינו עומד על מדותיו; עד כאן לשונו.

הנעלבים ואינם עולבים

ועוד מוכא בגמרא (שבת פח ע"ב) הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם

בלבב שלם, כן יכבשו רחמיה את בעמך מעלינו, כי אמנם אף ורק על פי מדת הרחמים יש לאדם תקנה, שאם יצתיר בתפלה ובתחנונים - תתקבל בקשתו במרומים; עד כאן לשונו.

מוכא במדרש (רבה דברים פרשה ב'): עשרה לשונות נקראת תפלה וכו', ומכלן לא נתפלל משה אלא בלשון תחנונים, אמר רבי יוחנן, מכאן אתה למד, שאין לבריה כלום אצל בוראו, שהרי משה רבן של כל הנביאים לא בא אלא בלשון תחנונים; עד כאן לשון המדרש.

רחמנו כרחם אב על בנים

ובמיוחד בימי ראש השנה הקדושים, שעליהם נאמר: "היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם" וכו', עד כמה עלינו להתעורר לעורר רחמים עלינו, וכמו שאנו מבקשים בתפלה "רחמנו כרחם אב על בנים".

וכתב בשיחות מוסר הנ"ל שם: כי אין גבול לגדל מדת הרחמים שיש לאב על בנו, ומצינו הגמה לדבר אצל דוד ואבשלום בנו, שאף על פי שאבשלום מרד באביו ורדף אחריו להרגו, וקלקל עם פלגשיו לעיני כל ישראל, עם כל זאת, בעת שהתבשר דוד שאבשלום נהרג במרדו, נאמר (שמואל ב יט, א): "וַיִּרְגַז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל עֲלִית הַשָּׁעַר וַיִּבֶךְ, וְכֹה אָמַר בְּלִבּוֹ בְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנֵי אַבְשָׁלוֹם מִי יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תַחְתִּיק אַבְשָׁלוֹם בְּנֵי בְנֵי, וּמְפָרֵשׁ רַש"י בְּשֵׁם תַחְתִּיק (סוטה י ע"ב): שֶׁתַּפְּלֵל עָלָיו וְהַזְכִּיר שְׁמוֹנָה פְּעָמִים "בְּנֵי", שֶׁבָּעָה לְהַעֲלוֹתוֹ מִשְׁבַּע מְדוּרֵי גֵיהֶנֶם, וְאַחַד לְהַבְיִאוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, כִּי אֵין שְׁעוֹר וְאֵין עֲרוֹף לְרַחֲמִים הַטְּבוּעִים בְּלֵב הָאָב עַל הַבֵּן, עַד שְׁדוּד קָרָא בְּכִי עַל בְּנוֹ שְׁמֵרַד בְּנוֹ (שְׁמוּאֵל ב' יט, א): "מִי יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תַחְתִּיק". וְלְרַחֲמִים כְּאֵלוֹ עֵינֵינוּ מִיַּחְלוֹת שִׁירְחָם ה' אֱלֹקֵינוּ עֲלֵינוּ; עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

מְרַגְלִית שְׂאִין לְהַעֲרִיף

בְּסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ 'עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ' לְהַחֲדִיךְ אֶת זֵיע"א, כּוֹתֵב בְּחֶלֶק 'מוֹרָה בְּאֶצְבַּע' (סִימָן א'): 'יִשְׁתַּדֵּל הָאָדָם לְהַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, וְיִשִּׁיב אֶל לְבוֹ כִּי הִרְבָּה לְחַטָּא, וְכַמָּה פְּעָמִים אֲלֵפִים עָשָׂה כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהַכֹּל עָלָיו לְתַקֵּן וּמִיָּדוֹ יִבְקֹשׁ, כִּי מִי יִסְבַּל יִסּוּרִים קָשִׁים, וּמִי יִסְבַּל חֲרָפוֹת בְּעוֹלָם הַנִּצְחִי בְּעַבְרוֹ, הֲלֹא הוּא בְּעֶצְמוֹ יִצְטָרֵף לְתַת דִּין וְחֻשְׁבוֹן לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִה יִסְפִּיק לְעֲשׂוֹת סְגוּפִים, וּמִה כָּחוֹ לְקַבֵּל יִסּוּרִים. וְזוֹ הָעֲצָה מִסּוּד רַבִּי מֹשֶׁה קוֹרְדוֹבֵירוֹ זצ"ל, פְּנַת יִקְרַת, לְהַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו וְאֵל יִקְפִּיד נֶגֶד הַמַּלְעִיגִים וּמִתְלוֹצְצִים עָלָיו, וְאֵל יִקְפִּיד אֲפִלּוֹ בְּלֵב, רַק יִקְבַּל בְּאַהֲבָה לְמַחֵל לְהֵם בְּלֵב שְׁלֵם וּבְנִפְשׁ חֲפָצָה, וְהֵאָר"י ז"ל הֵיךְ אֹמֵר, שְׂאִם אָדָם הֵיךְ יוֹדֵעַ כַּמָּה חָשׁוּב עֲבוּרוֹ הַבְּזוּיוֹנוֹת שְׂמִבְזִים אוֹתוֹ, הֵיךְ רָץ אַחֲרֵיהֶם לְחַפֵּשׂ כְּדֵי שִׁיבְזוּהוּ, וּבְזָה מִתְכַּפְּרִים פֶּשְׁעָיו, וְטוֹב לוֹ יוֹתֵר מִן הַסְּגוּפִים וְהַתְּעַנּוּיֹת, וְזוֹ הִיא מְרַגְלִית שְׂאִין לְהַעֲרִיף, סִמָּא דְכָלֵא מְאָרִיף.'

לְמִי שְׂמֹשִׁים עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים

וּבְדַבְרֵי הַגְּמָרָא הַנְּזַכְּרָת (ר"ה יז ע"א), בְּאֵר רַבְנֵי חַיִּים שְׂמוֹאֲלֵבִיץ זצ"ל (שִׁיחוֹת מוֹסֵר מֵאֵמֶר ק, עֲמוּד תַּכְּכ): אֶכֶן תִּנְאִי יֵשׁ בְּדָבָר, וְכַדְאִיתָא בְּגְמָרָא שָׁם: אָמַר רַבִּי אַחָא בְּרַ חֲנִינְא, אֲלֵיָהּ וְקוּץ בָּהּ, לְשִׁאֲרִית נַחֲלָתוֹ, וְלֹא לְכָל נַחֲלָתוֹ, לְמִי שְׂמֹשִׁים עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים, וּפְרַשׁ רַש"י, אֲלֵיָהּ שְׂמִנָּה יֵשׁ כָּאֵן, וְקוּץ בָּהּ, כְּלוּמַר, דְּבַר תְּנַחֲוּמִין יֵשׁ כָּאֵן, אֲבָל יֵשׁ בְּתוֹכָהּ דְּבַר קָשָׁה שְׂאִינָה שְׁוֵה לְכָל אֲלֵא לְמִי שְׂמֹשִׁים עֲצָמוֹ כו', וְעֵין רַש"י סְנֵהֲדָרִין (קיא ע"ב) שְׂפָרַשׁ, כְּשִׁירִים - שִׁירִים שְׂאִין נַחֲשָׁבִין, כִּף אִינוּ חָשׁוּב בְּעֵינָיו וְאִינוּ מִתְגָּאָה.

וְנִרְאָה, דְּדַבְרֵי רַב אַחָא בְּרַ חֲנִינְא מוֹסְבִים הֵם עַל דְּבָרֵי רַבָּא שְׂאֵמֶר "לְמִי נוֹשֵׂא עוֹן לְמִי שְׂעוּבָר עַל פֶּשַׁע", אֲלֵא שְׂהוּסִיף רַב אַחָא

מְשִׁיבִים, עוֹשִׂים מְאֵהָבָה וּשְׂמַחִים בְּיִסּוּרִים, וְעֲלֵיהֶם הַכְּתוּב אֹמֵר (שׁוֹפְטִים ה, לא): "וְאֵהָבִיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ". כִּי זֶה הִיא גְבוּרָה עֲצוּמָה וְנִפְלְאוּת שֶׁל שְׂבִירַת הַמִּדּוֹת.

וְהִנֵּה יֵשׁ כָּאֵן שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת: הַדְּרָגָה הַנְּמוּכָה - 'הַנְּעֲלָבִים וְאִינָם עוֹלָבִים' שְׁהֵם נְעֲלָבִים וּמְשִׁיבִים הַסֵּבֵר לְמַעְלִיבִים בְּלִי לְהַעֲלִיבָם. הַדְּרָגָה הַגְּבוּהָה יוֹתֵר - 'שׁוֹמְעִים חֲרָפְתָם וְאִינָם מְשִׁיבִים' - אִינָם מְשִׁיבִים כָּלֵל, לֹא מְצַטְדָּקִים. וְהַדְּרָגָה הַגְּבוּהָה כְּיוֹתֵר - 'עוֹשִׂים מְאֵהָבָה וּשְׂמַחִים בְּיִסּוּרִים' - לֹא רַק שְׂאִינָם נְעֲלָבִים וְאִינָם מְשִׁיבִים אֲלֵא שְׂמַחִים בְּחֲרָפוֹת וּבְבְזוּיוֹנוֹת שְׂמִטִּיחִים בָּהֶם, שְׁזוֹ הִיא דְּרָגָה עֲלִיוֹנָה וְנִפְלְאוּת מִן הַכֹּל, עֲלֵיהֶם אֹמֵר הַכְּתוּב: "וְאֵהָבִיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ".'

לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּקוּן הַמִּדּוֹת

כִּי מִי שְׂמַתְקֵן מִדּוֹתָיו, הוּא מְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּכֹכּוֹל, וְעֲבוֹדַת תְּקוּן הַמִּדּוֹת הִיא חֶלֶק מִהַתְּשׁוּבָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיָמִים נוֹרְאִים, וְהַמְשָׁלִים אֶת עֲצָמוֹ בְּזָה, עוֹשֶׂה אֶת הַהֲכָנָה הַגְּדוּלָה כְּיוֹתֵר. וּבְכַאֲמַת מִצְוֹת תְּשׁוּבָה כּוֹלֵלֵת בְּקִרְבָּה גַם תְּשׁוּבָה עַל הַמִּדּוֹת הַרְעוּת, כִּי הֵן הַהֲקַדְמָה וְהִסּוּד לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָהּ.

פְּתַח תְּקוּהָ נִכְבֵּד מְאֹד

בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְרַבְנֵי יוֹנָה (ש"א אוֹת כח) כְּתוּב: 'חֲזִיב בְּעַל תְּשׁוּבָה לֹא לְכַעַס, וְלֹא לְהַקְפִּיד עַל חֲבָרָיו, וּלְהַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו, וּמַעֲבִירִים מְזָה לְהַתְּכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ ז"ל - הַמַּעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו מַעֲבִירִים לוֹ עַל כָּל פֶּשַׁעֵי מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְזֶה פְּתַח תְּקוּהָ נִכְבֵּד מְאֹד, וְנִבְאֵר (אִיכָה ג, כט): "יִתֵּן בְּעַפְרָה פִּיהוֹ אוֹלֵי יֵשׁ תְּקוּהָ, יִתֵּן לְמַפְהוֹ לְחֵי יִשְׁבַּע בְּחֲרָפָה". הֵינּוּ קִבֵּל עַל עֲצָמָךְ סָבָל שֶׁל בְּזוּיוֹנוֹת וּבְלִי לְהַקְפִּיד... בְּלִי לְכַעַס... רַק בְּהַשְׁלָמָה גְמוּרָה.

פְּרִשֵׁת בֵּי תְּבֵא

יִוְתֵם בֶּן עֲזִיָּהוּ עִמָּנוּ - מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְעַד סוּפּוֹ.

נִמְצָאנוּ לְמַדִּים, כַּחוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יִוְחָאי לְבַדּוֹ הוּא לְכַמָּה עֲשָׂרוֹת שָׁנִים "מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָאתִי עַד עַכְשָׁיו", וְאֵלּוּ בְּצִרוּף אֶלְעָזָר בֶּנוֹ הוּא מְבַרֵּאת הָעוֹלָם, דְּהֵינּוּ הִבְדֵּל שֶׁל אֲלֵפֵי שָׁנִים, וְאֲלֵמְלֵי יוֹתֵם בֶּן עֲזִיָּהוּ עִמָּם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עַד סוּפּוֹ. וּפְרַשׁ רַש"י שֶׁם, יוֹתֵם בֶּן עֲזִיָּהוּ צַדִּיק הָיָה, וְעָנּוּ יוֹתֵר מִשְׁאֵר מַלְכִים וְכוּ', שֶׁכָּל יָמִים שֶׁהָיָה אָבִיו מְצַרֵּעַ, וְהוּא הָיָה שׁוֹפֵט עִם הָאָרֶץ וְכוּ' - לֹא נָטַל עָלָיו כְּתֹר מַלְכוּת בְּחַיָּיו, וְכָל דֵּינִים שֶׁהָיָה דָן הָיָה אוֹמְרָם בְּשֵׁם אָבִיו.

הָרִי מִבְּאֵר לְהַדְיָא, כַּחַה שֶׁל מִדַּת הָעֲנוּהָ, שֶׁעַל יָדָהּ הָיָה יוֹתֵם יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת הָעוֹלָם מִן הַדִּין, וּכְדַבְּרֵי רַבִּי אַחָא בַר חֲנִינְיָא, אֲלֵא שֶׁנִּתְחַדַּשׁ כָּאֵן, שֶׁלֹּא רַק אֶת עֲצָמוֹ הוּא מְצִיל מִן הַדִּין עַל יְדֵי מִדַּת הָעֲנוּהָ, אֲלֵא אַף אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, עַד כָּאֵן.

"תְּלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה"

בְּגִמְרָא (חֲלִין פֶּט ע"א) דְּרַשׁוּ עַל הַפְּסוּק (אִיּוֹב כו, ז): "תְּלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה", שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹלָה אֶת הָעוֹלָם עַל מִי שֶׁבּוֹלֵם פִּיו בְּשַׁעַת מְרִיבָה. אֲדוּנָנוּ דוֹד הַמְּלַךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אוֹמֵר (תְּהִלִּים פֶּא, ח): "בְּצָרָה קָרַאתָ וְאֶחָלְצָךְ וְגו' אֲבַחֲנָךְ עַל מִי מְרִיבָה סֵלָה"; וּמְפָרֵשׁ בְּקִנְטָרְס עֲצוֹת הַנ"ל, שֶׁהַפְּנוּנָה הִיא, אֲבַחֲנָךְ - שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ בּוֹחֵן אֶת הָאָדָם, עַל מִי מְרִיבָה - שֶׁעַל יְדֵי שֶׁבּוֹלֵם אֶת פִּיו בְּשַׁעַת מְרִיבָה הָרִי הוּא זוֹכֵה לְהִנָּצֵל מִצָּרוֹתָיו.

וּבְפְּסוּק "תוֹלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה" עֲצָמוֹ טְמוּנָה הַעֲצָה, כִּי הֵנָּה הַרְמ"ק הַקְּדוּשׁ זי"ע כְּתֹב, כִּי בְּלִימָה הִיא צְרוּף שֶׁל שְׁתֵּי הַתְּבוֹת "בְּלִי מָה", וְאוּלַי יֵשׁ לוֹמֵר בְּזֶה, שֶׁהַפְּנוּנָה הִיא, שֶׁהָאָדָם מְגִיעַ לְמַצָּב זֶה שֶׁל בְּלִימָה, עַל יְדֵי שֶׁמְחַשֵּׁב אֶת עֲצָמוֹ "בְּלִי מָה", כְּלוֹמֵר, שֶׁהוּא לֹא פְּלוּם, כִּי לְעַמַּת חוֹבָתוֹ הָאֲמִתִּית

בַּר חֲנִינְיָא תְּנַאי בְּדַבְּרָה, שֶׁעוֹבֵר עַל פְּשַׁע מִפְּנֵי מִשִּׁים עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים, רוֹצֵה לוֹמֵר, שֶׁמְחַמַּת מִדַּת הָעֲנוּהָ שְׂבוּ הוּא מְעַבֵּיר עַל מְדוּתָיו, וְאִזּוֹכָה הוּא לְכַף שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹשֵׂא עוֹן, אֲכַל אִם הוּא מְעַבֵּיר עַל מְדוּתָיו מִטַּעַם אַחֵר וְלֹא מִטַּעַם עֲנוּהָ, אֵין בּוֹ סְגֻלָּה זוֹ שֶׁיַּעֲבִירוּ לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו.

רֹאשׁ עֲבוּדָתְנוּ - לְרַכֵּשׁ מִדַּת הָעֲנוּהָ

נִמְצָא, שֶׁלֹּא דֵי לָנוּ לְקַבֵּל עַל עֲצָמָנוּ לְהַעֲבִיר עַל מְדוּתֵינוּ, שֶׁעֲדִין אֵין זוֹ עֲצָה אֲלֵא אִם בֶּן יְבוֹא הַדְּבָר מִחַמַּת מִדַּת הָעֲנוּהָ, וְאִם בֶּן, רֹאשׁ כָּל עֲבוּדָתְנוּ לְעַת כְּזֹאת, צָרִיךְ לְהִיּוֹת עַל מִדַּת הָעֲנוּהָ, וְכִשְׁנֹרֶכֶשׁ אוֹתָהּ וְנִבּוֹא עַל יָדָהּ לִידֵי כַף שֶׁנַּעֲבִיר עַל מְדוּתֵינוּ - בְּוֹדָאֵי נִזְכָּה בְּיוֹם הַדִּין.

בְּאָדָם עָנָיו - אֵין רוּאִים אֶת הַחֲטָאִים

וְאִיתָא בְּגִמְרָא סְנֵהֲדִין (צב ע"א) וְאָמַר רַבִּי אֲלֵיעָזָר, לְעוֹלָם הָיָה קָבֵל וְקָיָם (הָיָה עָנּוּ וְתַחֲתֵיהּ - רש"י). אָמַר רַבִּי זִירָא, אַף אָנּוּ נִמְי תְּנִינְיָא, בֵּית אָפֵל אֵין פּוֹתְחִים בּוֹ חֲלוּנוֹת לְרֹאוֹת אֶת נִגְעוֹ, וּפְרַשׁ רַש"י: נִמְצָא, שֶׁאֲפִילְתּוֹ הִצְלָתוֹ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאֵין כֹּהֵן רוֹאֵהוּ - אֵין מְטַמֵּא בְּנִגְעִים. וְהֵנָּה אַף בְּבֵית אָפֵל הִנְגַע הָרִי נִמְצָא בְּבֵית, אֲלֵא שֶׁמֵּאַחַר שֶׁאֵין הַכֹּהֵן רוֹאֵהוּ, בֵּינָן שֶׁהַבֵּית אָפֵל הָרִי הַבֵּית טְהוֹר. וְכֵן נִמְי בְּאָדָם עָנּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲטָאִים, מִכָּל מְקוֹם, אֵין מְשַׁגְּיחִים בָּהֶם וְאֵינוּ נִעְנָשׁ עֲלֵיהֶם. וְהֵינּוּ כְּדַבְּרֵי רַבִּי אַחָא בַר חֲנִינְיָא, שֶׁלְּמִי נוֹשֵׂא עוֹן - לְמִי שֶׁמִּשִּׁים עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים.

עַל יְדֵי עֲנוּהָ מְצִיל אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ

וּבְגִמְרָא סְפָה (מה ע"ב) אָמַר חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יִוְחָאי, יָכוֹל אֲנִי לְפַטֵּר אֶת כָּל הָעוֹלָם מִן הַדִּין מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָאתִי עַד עַתָּה, וְאֲלֵמְלֵי אֶלְעָזָר בֶּנִי עָמִי, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְעַד עַכְשָׁיו, וְאֲלֵמְלֵי

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

הוא לסימן שייכפפו לבם למקום וישברו לבם, דבראש השנה, כל כמה דכיף איניש - טפי מעלי, וכדאי תא בגמרא (ראש השנה כו ע"א), ועין במשנה ברורה שם.

ומעירים בזה, שהנה ענין עקדת יצחק הוא, שהוא מזכיר על ידי זה זכות אבות, אשר הוא אחד מהיסודות עליהם אנו נשענים, ומצפים לזכות בזכותם בדין, וכמו שאנו מבקשים בתפלת ראש השנה: "ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכר". ועם כל זה אנו רואים, כי המעלה של 'כפוף' עדיף על מעלות שופר של איל, וזה משום ששברון וכפיפות הלב של האדם עצמו - עדיף יותר מאשר זכותם של האבות, וזהו על אף גדל מעלת זכות אבות, והינו משום ששפופת הלב וענוה הם ענין יסודי מאד בהצלחת האדם בדין.

חכם הרואה את הנולד - המושל מטוב השקדים

ועוד עצה מביא בקנטרס הנ"ל, עצה נוספת לשבר מדותיו ולבלם עצמו בשעת מריבה, להשתדל להיות "חכם הרואה את הנולד", ובאור הדברים הוא, שהנה בפרשת קרח נאמר, לאחר שעורר על כהנתו של אהרן נטלו את המטות, וכתוב (במדבר יז, כג): "פרח מטה אהרן ויצא פרח ויצא ציץ ויגמל שקדים", וזה היה הסימן על אמתת כהנתו של אהרן.

אכן יש אומרים בזה טעם נוסף, והוא על פי המבאר במשנה (מעשרות פ"א מ"ד) ובגמרא (חלין כה ע"ב), שיש הבדל בין שקדים לשאר פרות וירקות, דבכל הפרות וירקות אלו שבקטנותן הם מרים כשגדלים נשארים מרים, ואלו שבקטנותן הם מתוקים, גם לאחר שגדלים נשארים מתוקים, שונה הוא השקד בהיותו הפרי היחיד שאם תחלתו מר, אזי סופו מתוק ואם תחלתו מתוק אזי סופו מר. והנה בשעת מחלקת ומריבה יש שתי אפשרויות. אפשרות אחת: לענות ולהתקיף

בעולמו - אינו כלום, ואינו צריך להחשיב את עצמו, וממילא יוכל לבלום את עצמו ולא לעשות מריבה כאשר מבזים אותו ומקלים בכבודו, כי כאשר מחשיב את עצמו לכמו שירים ממש - דבר שאין בו חשיבות, אזי באמת יכול בנקל להעביר על מדותיו.

על פי הטבע אי אפשר לזכות בדין, רק על ידי ענוה

ומוכא בספר 'ברכת פרי' לרבנו הסטיפלר זי"ע, וזו לשונו (פרשת משפטים): על פי מדת הדין אי אפשר לזכות בדין, כמו שאומרים: 'אם תמצה עמק הדין מי יצדק לפניך בדין', ואמרו חז"ל (ערכין יז ע"א) תניא, רבי אליעזר הגדול אומר אלמלא בא הקדוש ברוך הוא, אפלו אברהם יצחק ויעקב בדין, אין יכולים לעמד בפני תוכחה, שנאמר: "ועתה התיצבו" וגו'. וכל תקנתנו לזכות בדין הוא, שהשם יתברך יתנהג עמנו במדת הרחמים, ומי שהוא ענו, בגדר של 'משים עצמו כשירים', הוא הרבה יותר קרוב לזכות ביום הדין; עד כאן לשונו.

ומוכא עוד בגמרא (סנהדרין קיא ע"א) על הפסוק (ישעיה כח, ה): "לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו" וגו', למי יהיה הקדוש ברוך הוא עטרת צבי? למי שמים עצמו כשירים, ופרש שם רש"י, וזו לשונו: שירים שאינם נחשבים, כף אינו חשוב בעיניו ואינו מתגאה.

כפיפת הלב וענוה - הצלחת האדם בדין.

מוכא בשלחן ערוך (ארח חיים סימן תקפב סעיף א): שופר של ראש השנה מצותו בשל איל וכפוף, וכדיעבד כל השופרות כשרים בין פשוטים בין כפופים, ומצוה בכפופים יותר מבפשוטים.

והטעם שצריכים שופר של איל - הוא לזכר עקדת יצחק, והטעם שצריכים כפוף,

פְּרִשְׁת בִּי תבא

השם לשמעיה? אלא שמחשבה זו שנפלה לשמעיה בלבו ומחו, ירדה מאת ה' ורוח פיו המחיה כל צבאם, החיה רוחו של שמעיה, בשעה שדבר דברים אלו לדוד, כי אלו נסתלק רוח פיו יתברך רגע אחד מרוחו של שמעיה - לא יכול לדבר מאומה; עד כאן לשונו.

וכעין זה כתב רבנו הרפ"ק חיים וצ"ל בספרו 'אהבת ישראל' (פרק ג'), שאם היה משרש אצל האדם שהכל ממנו יתברך, לא היה כועס על שום אדם, ועין עוד בספרו 'שמירת הלשון' (שער התבונה פרק ח' עד פרק יא).

העברה על המדות היא ככפרה

ונראה, שהטעם שהמעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, כיון שזהו בגדר יסורין המכפרין, וכן הוא לשון החיד"א ז"ל הנ"ל. וכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק א'): 'לעולם אינו מתכפר לו כפרה גמורה עד שיעברו עליו יסורין'.

זוכה על ידי זה לנפלאות רבות בזה ובבא

וכתב הקדמון בעל "תורת אשם": המעביר על מדותיו ונח להתפייס, ואינו נוקם ונוטר, מלבד מה דמעבירין לו על כל פשעיו, זוכה גם כן דעושיין לו נסים ונפלאות, ומאריכין לו ימים ושנים, ותפלתו נשמעת, והעולם מתקיים על ידו, וזוכה לתורה, כי רוח אלקים מלמדהו וכו', ואפלו כלפי אשתו ובניו יהא נעלב וסבלן, ואין צריך לומר כלפי אחרים, וישקל בדעתו, אשר מזה הצער המעט שסובל לנגעים, נגיע לו מזה דברים שאין ערוף אליו. ומשמע מדבריו, דענין זה מועיל גם בגדר צער ויסורין.

וצריך להוסיף, דמלבד שזהו מועיל לענייני עולם הזה, הרי זה עשר גדול לעולם הבא, וכמו שכתוב בספר 'יסוד העבודה' (ח"ג פרק ג' אות ד'): 'צער אחד קטן בעולם הזה שונה בנגד אלפים צער בעולם הבא'.

את חברו, ואז בשעת מעשה - זהו מתוק, אף אחר כך בדרך כלל מתחרט על כעסו ועל דבוריו, ולבו מר בקרבו, והוא מלא חרטות. האפשרות השניה היא, לבלם עצמו ולשבר מדותיו ולכבש כעסו ולשתק, ואז בשעת מעשה זה מר מאד, אף בסוף, לאחר זמן שעובר כעסו אזי זהו מתוק מאד, ושמת מאד ששלט בעצמו, וזהו הגמת השקדים, שצריך לזכר, כי אם רצונו שבסוף יהיה מתוק צריך לבלם בעצמו, ועל האדם להיות חכם הרואה את הנולד, ואז יהיה לו קל לבלם עצמו, ודו"ק.

עצה איך להעביר על מדותיו

ועוד עצה להעביר על מדותיו, הוא על פי מה שכתב בספר החנוך (מצוה רמ"א) בטעם אסור נקימה ונטירה, שזהו כדי שיתברר בלבו, שכל דבר רע שעושה לו חברו - זוהי רק שליחות מן השמים, והרבה שלוחים למקום, והכל בא לו בגלל עוונות עצמו, ולא בגלל מעשיו של חברו. ואם כן, הרי בנקל יכול להעביר על מדותיו כלפי חברו שפגע בו.

אם היה אדם מאמין לגמרי - לעולם לא היה בא לידי כעס

מוכא בספר 'התניא' קדישא (אגרת הקדש אגרת כה): 'אמרו רבותינו ז"ל, כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה וכו'. והטעם מוכן לידועי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אלו היה מאמין שמאת ה' היתה זאת לו - לא היה בכעס כלל!

ואף שכן אדם שהוא בעל בחירה מקללו או מכהו, או מזיק ממונו, ומתחייב בדיני אדם ובדיני שמים לרע בחירתו, אף על פי כן על הנזק כבר נגזר מן השמים, והרבה שלוחים למקום, ולא עוד אלא אפלו בשעה זו ממש שמכהו או מקללו, מתלבש בו כח ה', ורוח פיו יתברך המחיהו ומקימו, וכמו שכתוב (ש"ב טו, ט'): 'כי ה' אמר לו קלל', והיכן אמר

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֵא

שְׂבָאִים עָלָיו מִן הַתּוֹרָה אֵין בָּאִים עָלָיו יְסוּרִים אַחֲרָיִם. וְעַיִן בְּשִׁעְרֵי תְּשׁוּבָה לְרַבְּנּוּ יוֹנָה ז"ל (ש"ד אות י"א).

וּבִסְלִיחוֹת אָנוּ מְבַקְּשִׁים כִּי אֶת הַעֲבֻרוֹת שֶׁלָּנוּ יְמַרְק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו הַמְּרַבִּים, "אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יְסוּרִים וְחִלָּאִים רַעִים", וְזֶהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת "לֹא הֵן וְלֹא שְׂכָרָן", וְאֵת חוֹבַת הַיְסוּרִים אָנוּ רוֹצִים לְצַאֵת עַל יְדֵי יְסוּרִים הַבָּאִים מִן הַתּוֹרָה, וְגִדְר "יְסוּרִין הַבָּאִים מִהַתּוֹרָה" הֵינּוּ בֵּין כִּפְשׁוּטוֹ שֵׁישׁ לוֹ יְסוּרִין מִכַּח עֲמַל הַתּוֹרָה עֲצָמוֹ, שְׁמִיגַע גּוֹפּוֹ וְנִפְשׁוֹ לְהַבִּין אֲמִתּוּתָהּ שֶׁל תּוֹרָה, וְכִמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים קיט, ע"א): "טוֹב לִי כִי עֲנִיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ" וְגו'. אִךְ מְלַבֵּד זֶה, בְּיָדָאֵי כָּל הַיְסוּרִין שְׂבָאִים מִכַּח קִיּוֹם מְצוֹת הַתּוֹרָה, וְכֵן מִכַּח תְּקוּן וְהַתְּגַבְּרוֹת הַמְּדוּת, הֵרִי זֶה נֶחֱשָׁב גַּם כֵּן לְיְסוּרִין שְׂבָאִים מִן הַתּוֹרָה, וְעַל יָדָם הָאֵדָם חוֹסֵף מֵעֲצָמוֹ יְסוּרִים אַחֲרָיִם.

מַעֲלַת הַמְּקַבֵּל בְּזִיוּנוֹת בְּאֵהָבָה

מוֹבָא בְּסִפְר 'קוֹל בּוֹכִים' מִהַקְּדוֹשׁ מְהֵרָם גְּאֵלֵאנְטִי זי"ע, שֶׁהַמַּעֲלָה הַחֲשׁוּבָה מִכָּל הַתְּשׁוּבוֹת שְׁמִמְרָק עֲוֹנוֹת וְזוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, הוּא סְבִילַת הַעֲלָבוֹנוֹת וְהַחֲרוּפִים, וְהוּא מַעֲלָה יוֹתֵר מִכָּל מַלְקִיּוֹת וְסִגּוּפֵי תַעֲנִיּוֹת.

מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד הָאֲבָרְכִים בִּירוּשָׁלַיִם, שְׁבָרֵאשׁ הַשָּׁנָה מִיִּשְׁהוּ בְּזֶה אוֹתוֹ מְאֹד וְהוּא שָׁתַק וְלֹא עָנָה לְמַחְרָפוֹ דְּבָר, אַחֲרַיִם כֶּף זָכָה בְּמִפְתִּיעַ בְּסִכּוּם עֲצוּם שֶׁל כֶּסֶף שֶׁהֶחְרִיב לוֹ מְאֹד בְּפָרְנֶסְתּוֹ, בְּלִי שׁוּם סִכּוּיִים וְצַפִּיּוֹת. וְיָדַע בְּבִירוֹר, שֶׁזֶה מַחֲמַת שֶׁהַעֲבִיר עַל מְדוּתָיו, שְׁמִי שְׁמַעְעִיר עַל מְדוּתָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֵּה אוֹתוֹ וּמְסַיֵּעַ לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְגַם אַחֲרַיִם כֶּף מַעֲבִירִים לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו, וְזוֹכָה לְדְבָרִים טוֹבִים גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְגַם בְּעוֹלָם הַבָּא.

אִךְ בְּמִקּוּם שְׂאִין צְרִיף לְמַחוּל - כְּדָאֵי מְאֹד! מְסַפֵּר עַל הַגְּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי זְלַמְלָה מוֹוֵאלוּזִין זצ"ל - אִישׁ אֶחָד לֹא רָצָה לְמַחֵל

יְסוּרֵי עוֹלָם הֵזָה מְכַפְּרִים הָעֵנֶשׁ הַנּוֹרָא לְעֵתִיד

מְסַפֵּר עַל רַבִּי יִשְׁעִיָּהוּ זוֹכּוֹבִיצֵר זצ"ל, תְּלִמִּיד רַבְּנּוּ הַגֵּר"א מוֹיִלְנָא זי"ע, שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁמַע מִרְבוֹ הַגֵּר"א, עַל גְּדֵל נוֹרָאוֹת יְסוּרֵי עוֹלָם הַבָּא, וּמִרְבַּ פַּחַד וְאִימָה נִחְלָה מְאֹד, וּבָא רַבּוֹ הַגֵּר"א לְבַקְרוֹ, וְאָמַר לוֹ: "כָּל מָה שְׂאִמְרָתִי אֲמַת, אִךְ דַּע לָךְ, אִינְךָ יוֹדֵעַ עַד כַּמָּה הַיְסוּרִים שְׁסוֹבֵל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶפְלוֹ הַקְּטַנִּים בְּיוֹתֵר, מִפְּחִיתִים מֵעֵנֶשׁוֹ בְּגִיהֶנֶם". וְכֹאשֶׁר שָׁמַע רַבִּי יִשְׁעִיָּהוּ זצ"ל אֶת הַדְּבָרִים - נִתְחַזַּק וְנִתְרַפָּא.

חֲבִיבִין עָלֵינוּ יְסוּרִים!?

וְעַיִן עוֹד בְּסִפְר 'קְרִינָא דְאַגְרָתָא' - מְכַתְּבֵי רַבְּנּוּ הַסְּטִיפְלָר זי"ע (חֶלֶק א' מְכַתֵּב צ"א) מְכַתֵּב שְׁפָתַב לְמַחְתָּנוּ, הֵרַב הַצְּדִיק רַבִּי אַרְיֵה לִוִּין זצ"ל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אֲמָרוּ חז"ל (בְּבֵא מְצִיעָא פה ע"א): 'חֲבִיבִין יְסוּרִים', וְכִיּוֹן שְׁחַכְמִינוּ זְכֻרֹנָם לְבִרְכָה אֲמָרוּ 'חֲבִיבִין' - הֵרִי הֵן חֲבִיבִין! וְהֵם הַצְּלָחָה וְאֲשֶׁר גְּדוֹל וְנוֹרָא לְעֵנִי עוֹלָם הַבָּא, וְלִכֵּן מִהַיְסוּרִין שְׁכָבַר עָבְרוּ - יֵשׁ לְשִׁמַּח מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא רוּחַ שְׂאִין לְשַׁעַר, וְהוּא מַחֲסְדֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ הַנּוֹרָאִים, אֲכֵן אוֹדוֹת לְהַבָּא צְרִיכִין לְהַתְּפַלֵּל - לְהַנְצִיל מִן הַיְסוּרִין, שֶׁהֵרִי מְגִדוּלֵי חז"ל אֲמָרוּ: "לֹא הֵן וְלֹא שְׂכָרָן", וְהַשָּׁעַם הוּא, לְפִי שֶׁהַיְסוּרִין גּוֹרְמִים בְּטוֹל תּוֹרָה וּמְצוּוֹת.

וְהֵנָּה הַרְמַבֵּין ז"ל (בְּפִירוּשׁוֹ עַל סֵפֶר אִיּוֹב) כְּבָר כָּתַב כֵּן בְּהֵדְאֵי, דְּיְסוּרִין קְטַנִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה מוֹרִידִים יְסוּרִים נוֹרָאִים בְּעוֹלָם הַבָּא, עַיִן שָׁם. וְאֲכֵן הֵרִי כְּבָר אֲמָרוּ חז"ל בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה י, צ"ב): אֲמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֵין לָךְ אָדָם בְּלֹא יְסוּרִין, אֲשֶׁרִי לְאָדָם שֶׁיְסוּרָיו בָּאִין עָלָיו מִן הַתּוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר: "אֲשֶׁרִי הַגֵּבֵר אֲשֶׁר תִּיִסְרְנוּ זֶה וּמִתּוֹרַתְךָ תְּלַמְּדֵנוּ", וְעַיִן בְּעֵגֶן זֶה בְּגִמְרָא (בְּרֵכוֹת ה' ע"א).

מַעֲלַת הַיְסוּרִים הַבָּאִים מִן הַתּוֹרָה

וְאֲמָרוּ שָׁם עוֹד בְּגִמְרָא: 'כָּל הַלּוֹמֵד תּוֹרָה יְסוּרִין בְּדִלִין מִמֶּנּוּ' - כִּי עַל יְדֵי הַיְסוּרִים

פְּרִשְׁת בִּי תבא

לד), וזו לשונו: שִׁמְעֵתִי בְּשֵׁם רַבְּנוּ סְעִדְיָה גֵאוֹן, כִּי עָקַר בְּרִיאַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הוּא לְשַׁבֵּר מִדּוֹת רְעוּת; עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

תְּכַלִּית בִּיאַת נְשָׁמְתוֹ

כְּשֶׁאָדָם מְעַבֵּיר עַל מִדּוֹתָיו הוּא הַגִּיעַ אֶל תְּכַלִּית בִּיאַת נְשָׁמְתוֹ לְהַאי עֲלָמָא, וּבְגִמְרָא (תַּעֲנִית כַּב ע"ב) יֵרֵד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְפָנֵי הַתְּבָחָה וְלֹא נִעֲנָה, יֵרֵד רַבִּי עֲקִיבָא וְנִעֲנָה, עַד שֶׁיִּצְאָה בַת קוֹל וְאָמְרָה: לֹא בָּן אֱלִיעֶזֶר גְּדוֹל מְזֵה, שְׁזֵה מְעַבֵּיר עַל מִדּוֹתָיו וְזֵה לֹא מְעַבֵּיר עַל מִדּוֹתָיו, דְּהִינּוּ, כְּשֶׁמְעַבְרִים עַל הַמִּדּוֹת אֲזִי גַם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְנַהֵג עִמּוֹ מִדָּה בְּמִדָּה.

לְהַשִּׁיג תְּשׁוּקַת נַפְשׁוֹ הַפְּנִימִית

הַגְּרָ"א זי"ע בְּפִירוּשׁוֹ לְמַגְלַת רוּת (א, א) כּוֹתֵב דְּבַר נִפְלָא, וְכֵן הִיא לְשׁוֹנוֹ: 'הַמְצַמְצָם תְּאֻנוֹת גּוֹפּוֹ וּמַגְבִּיר עָלָיו כַּח הַחֶסֶד לְנִשְׁמָתוֹ - מִתְקַרֵּב לְיוֹצְרָה יִתְבָּרַךְ, כִּי בְלַתִּי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג תְּשׁוּקַת נַפְשׁוֹ הַפְּנִימִית, אִם לֹא בְּהַכְנַעַת גּוֹפּוֹ הַחִיצוֹן, וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד שְׁעוֹשֶׂה עִם נִשְׁמָתוֹ - זוֹכֶה וּמְזַכֵּה אֶת הַרְבִּים, שֶׁיִּצְאֵיל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ חֶסֶדוֹ וְלְהַשְׁפִּיעַ עַל בְּרוּאָיו, לְהַטִּיב לָהֶם בְּכָל מְלֵי דְמִיטָב; עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ.

כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ נִזְוִינָן בְּזִכּוֹתֵם

וְצִרְיָךְ לְדַעַת, אֲשֶׁר זֶה שְׁאָדָם שׁוֹבֵר אֶת הַמִּדּוֹת, אֵינָה רַק הַצְּלָה לְעַצְמוֹ, שְׁלֵא מְדַקְדָּקִים עִמּוֹ, וְזוֹכֶה לְשַׁפֵּעַ אַחַר כֵּן, אֲלֵא זוֹ גַּם זְכוּת שְׁעוֹמְדָת לְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ, הִנֵּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ הָיוּ יְכוּלִים לְפַטֵּר אֶת הָעוֹלָם מִן הַדִּין, וְלָמָּה? בְּגַלְל שְׁהֵם לֹא נִהְיוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְשָׁבְרוּ אֶת הַמִּדּוֹת שְׁלָהֶם.

לְחַבְרוֹ בְּעַרְב יוֹם כְּפוּר, מִפְּנֵי שֶׁחִבְרוּ הוֹצִיא עָלָיו שֵׁם רַע*, וְרַבִּי זְלַמְלִיָּה הִיָּה אֲזַ עַלֵם רַךְ מֵאֵד, וַיֹּאמֶר, הֲלֹא יְדוּעִים דְּבָרֵי חַז"ל לֹא חִרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֲלֵא עַל שֶׁהֶעֱמִידוּ אֶת דְּבָרֵיהֶם עַל דְּבָרֵי תוֹרָה. וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה, שֶׁהָרִי בְּסִפְר יִחְזַקֵּאל מוֹנֶה עֲבֵרוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁעָבְרוּ, אֲמַנֵם כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ מְעַבְרִין עַל מִדּוֹתֵיהֶם, גַּם אֲבִיהֶם שֶׁבִשְׁמַיִם הִיָּה מְעַבֵּיר עַל פְּשָׁעֵיהֶם, אֲבָל כְּאֲשֶׁר הֶעֱמִידוּ דְבָרֵיהֶם עַל דְּבָרֵי תוֹרָה אִף בְּדְבָרִים שְׂרָאוּי לְוֹתֵר לְחִבְרֵיהֶם, אֲזַ גַּם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, שֶׁהַגִּיעָה הַעֵת לְהַפְרֹעַ מֵהֶם כָּל חוֹבוֹתֵיהֶם, הַדְּבָרִים יִצְאוּ מִפִּיו, וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל חִבְרוֹ שֶׁפִּיסוֹ הִנְנִי מוֹחֵל לָךְ בְּלֵב שָׁלֵם; עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

עֵקֶר הָאָדָם - שְׁבִירַת הַמִּדּוֹת

בְּיָמִים הַנוֹרָאִים אָנוּ מְבַקְשִׁים וּמִתְחַנְּנִים לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זְכַרְנוּ לְחַיִּים, וְכֵכֶר יְדוּעַ מֵהַ שְׁמוּכָא בְּסִפְר 'אֲבָן שְׁלֵמָה' (פְּרָק א ס"ב) בְּשֵׁם רַבְּנוּ הַגְּרָ"א זצ"ל, שֶׁכְּתוּב, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: 'עֵקֶר חַיּוֹת הָאָדָם הוּא לְהַתְחַזֵּק תְּמִיד בְּשְׁבִירַת הַמִּדּוֹת, וְאִם לֹא - לָמָּה לֹא חַיִּים'. וְזֵה שְׁכַתוּב (מְשַׁלֵּי ד, יג): "הַתְחַזֵּק בְּמוֹסֵר אֶל תִּרְךָ נִצְרָה כִּי הִיא חַיִּיד", מוֹסֵר נִקְרָא מֵהַ שְׁמִשְׁבֵּר מִדּוֹתָיו וְהוֹלֵךְ נֶגֶד טְבַעוֹ.

וְכַעֲיֵן זֶה מְבֹאֵר בְּשַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה לְרַבְּנוּ יוֹנָה (שַׁעַר א' אוֹת י'): 'הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִפְחַ בְּאִפְיוֹ נְשָׁמַת חַיִּים חֲכָמַת לֵב וְטוֹבַת שְׁכָל, לְהַפִּירוֹ וְלִירֵא מִפְּנֵיו, וְלִמְשַׁל בְּגוֹף לְכָל תּוֹלְדוֹתֵם, כְּאֲשֶׁר כָּל בְּעַלֵי חַיִּים אֲשֶׁר אֵינֵם מְדַבְּרִים וְכוּ', וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר בְּעֵבוֹר זֶה נִבְרָאִיתִי וַיְהִי בִי הַפֶּךָ מְזֵה, לָמָּה לִי חַיִּים'.

וְכַתּוּב רַבְּנוּ בַעַל הַתּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף* זי"ע בְּסִפְרוֹ הַקְדוֹשׁ 'בֶּן פּוֹרְתַת יוֹסֵף' (פְּרִשְׁת לָךְ

* וּבְמוּבָא בְּשַׁלְחַן עֵרִיד (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תְּרוֹ ס"ב בְּהַנְּהִיגָה, וּבְמִנְיֵן אֲבָרְהָם שֵׁם סַעֲדָה קָפוֹן ה). שְׁעַל הוֹצֵאת שֵׁם רַע אִין צִרְיָךְ לְמַחֵל, מִשׁוּם שִׁישׁ מִי שֶׁשָּׁמַע אֶת הַשֵּׁם רַע וְלֹא שָׁמַע אֶת הַפִּיּוֹם. אֲבָן כֵּכֶר הִכּוּא בְּמִשְׁנַה בְּרוּרָה (שֵׁם ס"ק יא) בְּשֵׁם הַמִּנְיֵן אֲבָרְהָם וְשֵׁם אַחֲרוֹנִים, דְּמַסְדַּת עֲנָה לְמַחֵל גַּם כִּזְתִי, וְכֵן גַּם כֵּן כִּדִּי שְׁלֵא יַעֲנֵשׁ אָדָם בְּכַתְתוֹ - רָאוּי לְפָנִים מִשְׁוֹרַת הַדִּין לְמַחֵל לוֹ.

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

ברוך הוא, בגלל שהוא יודע לקרב את היצר הרע לעבודת הקדוש ברוך הוא.

עצת ההתחזקות במדת הבטחון

יש עוד עצה לזכות להנצל בדין - להתחזק במדת הבטחון. ב'עלה ויבא' אנחנו אומרים: "חוס וחינו וחמול ורחם עלינו והושיענו פי אליך עינינו". פי אנו מבקשים ישועה רק בזכות מדת הבטחון.

וכתב ב'אור החיים' הקדוש (בראשית ד, טו) לכן כל הורג קין. טעם 'לכן', להיות שהפיר וידע, שאם ה' לא ישמרנו, כל מוצאו יתרגהו בשביל מצוה זו, רחם ה' עליו ואמר כל הורג וגו', ורשם ה' אות בפניו כמשפטו הנהוג בעושה מצוה שגורשמת במצחו לטובה אות (זהר ויקרא טז ע"ב), והוא אומר: "וישם ה' לקין אות", והוא על דרך מה שדרשו ז"ל בפסוק: "והיה הדם לכם לאת" (שמות יב, יג), פרוש, לאות מצוה להם לשמירה; עד כאן לשונו [כלומר, בזכות מדת הבטחון שהיתה לקין בהשם יתברך נצול].

ועוד כתב האור החיים הקדוש (שמות יד, טו) "ידבר אל בני ישראל ויסעו". פרוש, זאת העצה היעוצה להגביר צד החסד והרחמים, "ידבר אל בני ישראל" ויתעצמו באמונה בכל לבם, ויסעו אל הים קדם שיחלק, על סמך הבטחון כי אני אעשה להם נס, ובאמצעות זה תתגבר הרחמים, ואתה הרים את מטף, פרוש באמצעות מעשה הטוב נעשה להם הנס ובקע הים, כי "גדול הבטחון והאמונה" הלז להכריעם לטובה; עד כאן לשונו.

כתוב (תהלים לו, א): "בטח בה' ונעשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה ויתן לה משאלות לבך", עצם הבטחון שאדם בוטח בהקדוש ברוך הוא מביא לו את משאלות לבו. כתוב במדרש תהלים שם (פרק ד' פסוק כג) אפלו רשע הבוטח בה' חסד יסוכבנו.

ואיתא בגמרא (ברכות יז ע"א): כל העולם כלו נזונין בזכותם והם אפלו בזכות עצמן אין נזונין, כדבר יהודה אמר רב, דאמר רב יהודה אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת, כל העולם כלו נזונין בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת.

ומובא על זה בספר הקדוש 'עבודת ישראל' (לקוטים, דבור המתחיל ר' חנינא בני) וזו לשונו: הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, אמר פרוש הגמרא (ברכות יז ע"ב), יצאה בת קול ואמרה כל העולם נזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, דהצדיק הוא כמו שביל וצנור הממשיך נזילים, כן הוא על ידי מעשיו הקדושים ממשיך השפעות טובות לעולם, וכמו שהצנור אינו נהנה במה שעובר עליו, כן הצדיק אין רצונו וחספו כי אם להשפיע לכל באי העולם, וזהו הבת קול כל העולם נזון בשביל, פרוש, בצנור שעושה חנינא בני, והוא כמו השביל והצינור שאין חפץ בטובת עצמו, ומסתפק במועט ודי לו בקב חרובין וכו' ודברי פי חכם חן.

הצדיקים שוכרים את הטבע

ואיתא במדרש (בראשית ובה לג, א): 'אשריהם הצדיקים שמהפכים מדת הדין למדת הרחמים'. ובאר הסבא מקלם זצ"ל, שעל ידי שהצדיקים שוכרים את הטבע ומתגברים על יצרם, מהפכים את המצב מרע לטוב, אז גם בשמים מתהפכת מדת הדין למדת הרחמים.

בזהר הקדוש (ח"ב דף קסג ע"א) פד האי יצר הרע אתפפא, ותבר ליה ההוא בר נש, דא הוא רחימו דקודשא בריה הוא, בגין דידע לקרבא האי יצר הרע לפלחניה דקודשא בריה הוא; עד כאן לשונו.

[כאשר היצר הרע הזה מתכופף, ושוכר אותו האדם ההוא, זו היא אהבה של הקדוש

פְּרִשְׁת בִּי תְּבֹא

עם ה' כְּלוֹמֵר, כְּשֶׁאֲתָה עַל זֶה הַבְּחִינָה, בְּחִינַת הַשְּׁלֵמוֹת - שֵׁשׁ לָךְ אֲמוֹנָה בְּבוֹרָא, בְּרוּךְ הוּא, שְׁבוּדָאֵי יִמְלֵא לָךְ חֶסְרוֹנְךָ, אִזְ תִּדַע, שְׁבוּדָאֵי עִם ה' אֱלֹהֶיךָ, שְׁבוּדָאֵי ה' עִמָּךְ; עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

מוֹבָא בְּגִמְרָא (מְנַחוֹת כֵּט ע"ב): 'כָּל הַתּוֹלָה בְּטַחוֹנוֹ בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָרִי הוּא לוֹ הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְסֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא'. בִּירוּשְׁלָמִי בְּרָכוֹת (פֶּרֶק ה') מוֹבָא, שְׁמוּעִיל לְמַדַּת הַבְּטַחוֹן לֹמֵר אֵת שְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים שֶׁל "ה' צָבָאוֹת עִמָּנוּ", וְאוֹמְרִים אוֹתָם כְּשֶׁנִּכְנְסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת בַּבֶּקֶר, כְּמוֹ כֵּן מְזַכְּרִים אוֹתָם בְּלִילָה בַתְּפִלַּת עֶרְבִית, כָּל זֶה לְחֻזֵּק בְּנוֹ אֵת מַדַּת הַבְּטַחוֹן.

אֲמִירַת פְּסוּקֵי בְּטַחוֹן כְּסִגְלָה

וַיֵּשׁ הַתְּעוֹרְרוֹת מִצַּדִּיקִים, לְהַתְחַזֵּק עַל יְדֵי אֲמִירַת פְּסוּקֵי הַבְּטַחוֹן בְּכָל עֵת, וְאָמְרוּ, שְׂוֹ סְגוּלָה לְרֵאוֹת נְסִים גְּלוּיִים וַיִּשְׁוּעוּת נְפִלְאוֹת, וְהִנֵּה לְדַגְמָה כְּמָה מֵהֶם: "כִּי בְּטַחוֹ אֲבוֹתֵינוּ בְּטַחוּ וַתִּפְלְטֵמוּ" (תְּהִלִּים כב, ה), "הַבּוֹטֵחַ בַּה' חֶסֶד יִסּוּכְבְּנוּ" (שֵׁם לב, י), "כִּי בּוֹ יִשְׁמַח לְבַנּוֹ כִּי בְשֵׁם קִדְשׁוֹ בְּטַחְנוּ" (שֵׁם לג, כא). "עֲזָרָם וּמְגַנָּם הוּא" (שֵׁם קטו, ט), "וְאֲנִי כְּזוֹת רַעַנָּן בְּבֵית אֱלֹהִים בְּטַחְתִּי בְּחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד" (שֵׁם נב, י), "רוֹצֵה ה' אֵת יִרְאֵיו אֵת הַמְּיַחֲלִים לְחֶסֶדוֹ" (שֵׁם קמז, יא), "הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ זֶה ה' קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ" (שְׁעִיָה כה, ט). "קִנְיָה לַה' וַיִּשַׁע לָךְ" (מְשָׁלִי כ, כב). וְהִיוּצֵא מִדְּבָרֵנוּ, עֲצָם הַדְּבָר שְׁאֵדָם בּוֹטֵחַ בְּהַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֵׁשׁ לוֹ הַרְבֵּה דְּבָרִים לְתַקֵּן, בְּזֶה גוֹרֵם לְעֲצָמוֹ שְׁמַתְעוֹרְרַת עֲלָיו מַדַּת הַרְחֻמִּים.

מְשָׁל לְבֵן שְׁחָטָא - בָּא הַבֵּן אֲצֵל אָבִיו וְאוֹמֵר לוֹ: "אֲנִי בָּא רַק אֵלֶיךָ, בּוֹטֵחַ רַק בָּךְ", בְּזֶה מְעוֹרֵר עֲלָיו מַדַּת הַרְחֻמִּים, כְּמוֹ כֵּן כְּשֶׁאֲדָם בָּא אֶל אָבִיו שְׁבִשְׁמִים שְׂוִידַע רַק אוֹתוֹ, אֵין לוֹ חֶשְׁבוֹן אַחֵר, רַק הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ

שְׁהַעֲנוֹת לֹא יַעֲרְעְרוּ הַבְּטַחוֹן

מוֹבָא בְּסִפְר 'לְשֵׁם שְׁבוּ וְאֶחְלָמָה', לְמַקְבֵּל הַקִּדּוֹשׁ רַבִּי שְׁלֵמָה אֱלִישִׁיב זצ"ל, שְׁאֲדָם לְפַעְמִים מִפְּחַד מִן הַעֲוֹנוֹת שְׁלוֹ וּמַעֲרַעַר אֵת מַדַּת הַבְּטַחוֹן שְׁלו, גַּם זֶה לֹא טוֹב.

כְּתוּב "בְּטַח בַּה'" וְאַחֵר כִּי כְּתוּב "וַעֲשֵׂה טוֹב", קִדְּם כָּל בְּטַחוֹן, בְּלִי שׁוּם קֶשֶׁר לְמַעֲשִׂים, אֲפִלוּ רִשְׁע - "בְּטַח בַּה" וְאַחֵר כִּי "עֲשֵׂה טוֹב" לְכֵן אֲדָם צָרִיךְ לְדַעַת, שְׁמָאֵד חָשׁוּב לְהַתְחַזֵּק בְּמַדַּת הַבְּטַחוֹן בְּהַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַבְּטַחוֹן אֵינוֹ תְּלוּי בְּזִכְיוֹת

כְּתוּב ה' חִפְּץ חַיִּים זי"ע בְּסִפְרוֹ 'שֵׁם עוֹלָם' (פֶּרֶק ט'): 'וַדַּע עוֹד, דְּמַדַּת הַבְּטַחוֹן אֵינָה תְּלוּיָה בְּזִכְיוֹת, שְׁאֲפִלוּ הוּא אֲדָם שְׂאֵינוֹ הַגּוֹן, אִךְ שְׁחֻזֵּק בְּטַחוֹנוֹ בַּה', כַּח הַבְּטַחוֹן מִגֵּן עֲלָיו וּמִתְחַסֵּד עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כֵּן כְּתוּב הַגֵּן"א [וְדִלָּא כְּחוֹבַת הַלְּבָבוֹת], וְשִׁמְעָתִי, שְׁפֵן אֵיתָא בְּמִדְרָשׁ עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים לב, י): "רַבִּים מִכְּאוֹבִים לְרִשְׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּה' חֶסֶד יִסּוּכְבְּנוּ", וְכֵן מוֹכַח פְּשׁוּטִיָה דְּקִרְאָ (שֵׁם לג, יט) - "עֵין ה' אֵל יִרְאֵיו לְמִיַּחֲלִים לְחֶסֶדוֹ, לְהַצִּיל מִמּוֹת נַפְשָׁם וּלְחִיּוֹתָם בְּרַעַב", וּמִדְּלָא כְּתוּב "יִרְאֵיו" הַמְּיַחֲלִים לְחֶסֶדוֹ, מִשְׁמַע דְּתַרִּי מְלִי נִינְהוּ, וְשִׁמְעֵנוּ מִזֶּה, דְּאֲפִלוּ אֵינְנוּ עֹדִין בְּכֻלָּל פֶּת יִרְאֵי ה', רַק שְׁהוּא מִיַּחַל לְחֶסֶדֵי ה', גַּם כֵּן עֵין הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלָיו לְהַחֲיוֹתוֹ בְּרַעַב'.

עַל יְדֵי אֲמוֹנָה הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חֶסְרוֹנוֹ

מוֹבָא בְּסִפְר הַקִּדּוֹשׁ 'קִדְשֵׁת לוֹ' (פְּרִשְׁת שׁוּפְטִים) וְזוֹ לְשׁוֹן קִדְשׁוֹ: "תְּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים יח, יג). הַכֻּלָּל הוּא, כִּי הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא דֹרְכוֹ לְהִיטִיב וּבִפְרָט לְיִשְׂרָאֵל עִם קְרוּבוֹ, שְׁנִקְרָאִים בְּנִים לְמִקּוּם וּבּוּדָאֵי הָאֵב מְמַלֵּא חֶסְרוֹנוֹ וְרַצוֹן בְּנוֹ קִדְּם שְׂיִצְטָרֵךְ, וּבּוּדָאֵי אֲדָם אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ אֲמוֹנָה כְּזוֹת בְּהַבוֹרָא, בּוּדָאֵי מְמַלֵּא לוֹ חֶסְרוֹנוֹ. וְזֶהוּ הַרְמֵז "תְּמִים תִּהְיֶה

פְּרִשֵׁת בֵּי תְּבֵא

גַּם רַבְּנֵנוּ בְּחַיֵּי אֹמֵר (דְּבָרִים ח' פְּסוּק ד'): ה' אֲלֵקֶיךָ מִיִּסְרֶךָ בְּמָה שְׁעֲנֶךָ וְהִרְעִיבְךָ, כְּדִי שְׂתַרְאֶה וְתִקַּח מוֹסֵר וְתִגְדֹּל נִפְשֶׁךָ בְּמִדַּת הַבְּטָחוֹן, שֶׁהִיא עֵקֶר הַמְצֻוֹת כֻּלָּן. אָמֵנָם, אָמוּנָה וּבְטָחוֹן הֵם עֲנִינֵי אֶחָד אָמוּנָה הוּא בְּשִׁכְלֵךְ, וּבְטָחוֹן הוּא לְהִבְיָא אָמוּנָה לְמַעֲשֵׂהָ, אִיךָ אָדָם מוֹרֶה שֶׁהוּא מְאָמִין בְּאֵמֶת? בְּזֶה שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גַּם בְּמַעֲשֵׂהָ, וְזֶה מְעוֹרֵר עָלָיו מִדַּת הַרְחָמִים.

וְהִנֵּה יֵשׁ לְחַפֵּשׂ עוֹד עֲצוֹת, כֹּל אֶחָד לְפִי דְרָגָתוֹ, מֵה שְׂאֵפֶשֶׁר לְבוֹא עִם זֶה אֶל מִשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ, בְּפָרֵט בְּהַתְקַרֵּב מְאֹד יוֹם הַדִּין! וְלוֹלֵא מִדַּת הַרְחָמִים - אֵין לָנוּ שׁוֹם עֲצָה אַחֲרֵת לְעִמָּד בְּדִין, עַל כֵּן הִבָּה וְנִשְׁתַּדֵּל לְהַתְחַזֵּק בְּשִׁמְרַת הַשְּׂבֵת הַזֹּאת, וּשְׁמִירַת הַשְּׂבֵת הַבָּאָה - וְכֵן נִתְחַזֵּק בְּהַשְׁתַּדְּלוֹת גְּדוּלָה לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וּלְהַעֲבִיר עַל הַמַּדּוֹת, וְכֵן לְבַטֵּחַ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְיֵהִי רְצוֹן, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְיִמְחַק כָּל פֶּשַׁעֵינוּ, וְיִמְחַל עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְיִכְתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, וְנִזְכֶּה לְגֵאֲלָה שְׁלֵמָה, אֲנַחְנוּ וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, בְּרַחֲמִים גְּדוּלִים, אָמֵן.

הוּא! זֶה בְּעֲצָמוֹ מְעוֹרֵר מִדַּת הַרְחָמִים הַעֲלִיוֹנָה.

גַּם רַבְּנֵנוּ חַיִּים וַיִּטְאַל זִי"ע כּוֹתֵב בְּסֵפֶרוֹ הַקְדוּשׁ 'עֵץ הַדַּעַת טוֹב' עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים קכד, ב): "לוֹלֵי ה' שֶׁהִיא לָנוּ בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם", שֶׁבִּכְחַ הַבְּטָחוֹן נִזְכֶּה לְצֵאת מִן הַגְּלוּת.

אָמוּנָה לְעִמָּת בְּטָחוֹן

אָמוּנָה וּבְטָחוֹן אֵינָם סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה. כְּתִב הַרְמַב"ן ו'ל (בְּסוֹף פְּרִשֵׁת בא): "כְּוֹנֵת כָּל הַמְצֻוֹת שֶׁנֶּאֱמָר בְּאֵלֵינוּ וְנִזְכֶּה אֵלָיו שֶׁהוּא בְּרָאנוּ וְהִיא כְּוֹנֵת הַיְצִירָה שֶׁאֵין לָנוּ טַעַם אַחַר בְּיִצִירָה, זֶה הָאָמוּנָה, וְאֵין לְאָדָם חֵלֶק בְּתוֹרַת מִשְׁהָ, עַד שֶׁנֶּאֱמָר, בְּכָל דְּבָרֵינוּ שֶׁכֵּלֵם נִסִּים וְאֵין טַבַּע וּמְנַהֵגוֹ שֶׁל עוֹלָם בֵּין בְּרַבִּים וּבֵין בְּיָחִיד".

וְרַבְּנֵנוּ הַגָּר"א זִי"ע, בְּפִירוּשׁוֹ לְמִשְׁלֵי (פָּרָק ב' פְּסוּק כט): 'עֵקֶר נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל זֶה כְּדִי שִׁישִׁימוּ בְּטָחוֹנָם בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא'. לְכַאוֹרָה נִרְאִים שְׁנֵי עֲנִינֵים הַרְמַב"ן מְדַבֵּר עַל אָמוּנָה, וְהַגָּר"א מְדַבֵּר עַל בְּטָחוֹן.

בשורת טובה לאוהבי התורה ולומדיה

לה"ד בינ"ד עמ"י עש"ד

בסיעתא דשמיא בקרוב רוצים להדפיס
את סדרת הספרים החדשה

"אשיחה בחוקיך בהלכה"

חמשה כרכים

לסדר פרשיות השבוע

מהרב אורן נזרית שליט"א

נדבך נוסף חשוב מאוד לסדרות הספרים
"שיחות חיזוק", "אשיחה בחוקיך" ועוד מהמחבר

וכעת מבקשים לזכות
את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
בהדפסת סדרת הספרים
"אשיחה בחוקיך בהלכה"
ניתן לזכות בהוצאת הסדרה
או בפרשיות
ולהקדישן לברכה הצלחה
ולעילוי נשמת וכיו"ב

הספרים מעוטרים
בהסכמת גהולג'הוד שליט"א
והתקבלו בס"ד באהבה רבה
בהיכלי התורה

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

לה"ו בינ"ו עמ"י עש"ו

בשורה טובה לאנשי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אשיחה בהקיד"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בהקיד באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף

להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים

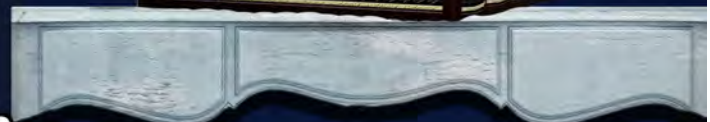
וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם

ניתן להקדיש פרשיות

לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

052-7627127 א.ש. אשדוד

לקבלת גיליונות אלו חינם
יש לשלוח בקשה למייל:
toraoren@gmail.com

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000